

LOVEC 1984 5

glasilo Lovski zveze Slovenije

LOVEC

glasilo

Lovske zveze Slovenije,

revija za lovstvo

letnik LXVII, št. 5

maj—veliki traven 1984

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik Borut Ingolič

Odgovorni urednik Boris Lesković
Ivan Božič, France Cvenkel, Branko
Galjot, Jelo Gašperšič, Vitomir
Mikuletič, Vinko Opalk, Polona
Terčelj, Veljko Varičak.

Lektor in korektor Sončika Lorenci

Tajnica uredništva Magda Vetrih

Lovec izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku leta, v januarju.

Ta številka je izšla v 22 800 izvodih.
Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Letni prispevek zveze lovskih druženj
po članu lovske družine Lovski zvezi
Slovenije, v katerem je vračunana
tudi naročnina za glasilo Lovec
za leto 1984, je 830 din (od tega
za glasilo Lovec 430 din).

Za druge naročnike
je letna naročnina 630 din,
za inozemstvo 1300 din. Posamezen
izvod revije je 45 din.
Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte
Uredništvu glasila LOVEC,
Župančičeva 9 — p. p. 505,
61001 Ljubljana.

Telefon (061) 214 948.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malim oglašom:

do 15 besed 175 din, od 15 do 25 besed
290 din, od 25 do 30 besed 440 din.
Za vsako nadaljnjo besedo 15 din.

Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.
Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun

Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9,
Ljubljana: 50101-678-47158.

IZ VSEBINE:

Blaž Krže	130	Pred petnajstim majem
dr. Anton Skobir	133	Sprejemanje novih članov v LD
Franci Strle	138	O risu in proti njemu...
Slavko Kovač	141	Tujina o krogli ABC
Franc Šetinc	143	Ko sem poslušal spev ledenih svatov
Lovska organizacija:	147	LD Bojansko-Štore je razvila svoj prapor — T. R.
	147	Kako gospodarimo v LD Šmarna gora — T. G.
	148	Zbor pri Kamniti brvi — D. Namestnik
	148	Zahvala članov Kluba prijateljev lova iz Celovca — T. Mikl
	149	Več sodelovanja med uporabniki prostora — M. T.
	149	Streliško tekmovalstvo za pokal Agrotehnike-Grude — T. Repovž
Jubilanti:	150	Alojz Gaber-osemdesetletnik — Š. L.
	150	Radko Marušič-šestdesetletnik — J. F.
	151	Peter Kunc-osemdesetletnik — J. F.
	151	Danilo Krajnc-šestdesetletnik — M. B.
Lovski opornik:	152	Črnomaljski preparator — Le-bu
	153	Medvedje leglo na prostem
	154	Zanimivo vedenje srakoperjev — B. L.
V spomin:	154	Ivo Sirk-Nanos
	155	Alojz Lenič
	155	Ivan Avsenik
	155	Jože Žabkar
Lovska kinologija:	156	Poznamo pasmo brandl brak ali koroški žigec? — M. Udovč

SLIKA NA OVITKU:

Aprila, maja in vse do srede junija je za ruševca čas paritve. Čas paritve v posameznih loviščih pa je odvisen tudi od nadmorske višine rastišča in podnebnih razmer.

Ruševčeva stanišča so v Sloveniji ob zgornji gozdni meji in nad njo, kjer mu najbolj ustrezajo velike in goste površine ruševja. Rastišča, kjer ta mali visokogorski trubadur pleše svoj svatovski ples, piha in gruli, pa so navadno zasnežene jase med ruševjem ali kak zasnežen strm planinski travnik. Njegovo svatovsko petje se prične, ko se noč prevesi v dan; takrat na tleh pleše in poskakuje, teka in se spreletava, vozi kočijo s povešenimi in razpetimi perutmi in napihne-nim vratom, zraven pa piha in gruli.

Je sila čuječ in previden, in izkušeni lovci za tega malega visokogorskega trubadurja ne pravijo zaman, da ima na vsakem peresu oko. Spomladansko številčnost v Sloveniji so leta 1983 ocenili na 675 ruševcev, v letu 1982 pa jih je bilo uplenjenih 130. — Foto Jože Lavtižar

SLIKA NA DRUGI STRANI OVITKA:

Zgoraj: Kukavica v gnezdu svojih rednikov

Foto Srđan Živulović

Spodaj: Srnjad sodi med vrste, ki se hranijo predvsem z objedanjem, na pašnikih pa izbira predvsem zelišča

Foto S. Lavrič, Diana

Pred petnajstim majem

Blaž Krže

Obdobje med januarjem in majem je za velik del lovcev mrtva sezona, za lovca-gojitelja pa zagotovo najpomembnejše obdobje. V tem času si lahko ustvari pregled nad srnjadjo na določenem območju, spremlja rast rogovja, po čemer lahko določi približno starost srnjakov, in seveda načrtuje odstrel.

Naj zato ponovimo nekaj osnovnih ugotovitev o rasti rogovja. Srnjaki, ki jim je do konca februarja rogovje že doraslo, so najverjetneje starejši, tisti, ki jim je rogovje v tem času zraslo do prednjega parožka, pa so običajno srednje stari (3 do

5 let). Srnjaki, ki jim je rogovje v februarju šele začelo rasti, so najverjetneje stari dve leti, enoletnikom pa začne rasti rogovje šele marca in doraste šele maja. V ugodnejših naravnih razmerah — v milih zimah — se časovna razporeditev rasti rogovja v tem sorazmerju pomakne v zgodnejši čas, v neugodnih, torej po hudih in dolgih zimah, pa začne rasti kasneje. Seveda pa so tudi pri rasti rogovja mogoče izjeme, kot to velja za življenje srnjadi nasploh.

Marca in aprila začno razpadati že tako labilni tropiči (zimske skupi-

ne) srnjadi, ki sicer ni trdno socialno povezana, se pa pozimi združuje v tropiče, da lažje premaguje zimske tegobe. Pri srnjakih se z doraščanjem rogovja krepi teritorialno vedenje, v odnosu srna — mladič pa se zlasti aprila močno krepi t. i. »individualna razdalja«, ki jo srna postopoma doseže tudi tako, da odganja svoje mladiče iz prejšnjega leta; to pomeni, da se že pripravlja na novo poleganje. V tem času se več srnjakov enoletnikov navadno združuje v manjše tropiče (fantovsko družbo). Ena pomembnih značilnosti, ki spremlja teritorialnost srnjakov, je, da se telesno in socialno (oz. biološko) šibkejši srnjaki podredijo močnejšim, in da je psihično stanje strahu (stresa), z vsemi negativnimi posledicami, najbolj izrazito pri mlajših srnjakih, ki jih starejši preganjajo. Ta pojav, ki sodi k naravnim zakonitostim življenja srnjadi, pa je tam, kjer v populaciji primanjkuje socialno in telesno zrelih srnjakov, porušen. Eden zanesljivih znakov za tako neravnotežje je, če se v maju enoletniki še zadržujejo pri srnah.

Srnjak si oguli oz. očisti rogovje tri do šest tednov — odvisno od razmer v okolju — po tistem, ko mu neha rasti. V povprečju velja, da so srnjaki, ki imajo v začetku aprila rogovje očiščeno, stari vsaj pet let, dva ali tri tedne kasneje imajo očiščeno rogovje srednje stari, v drugi polovici aprila pa dveletni. Poznavanje in upoštevanje teh značilnosti nam lahko veliko pomaga pri pravilnejši presoji srnjakove starosti v naravi.

Najintenzivneje se srnjaki razporejajo po teritorijih med aprilom in majem, to razporejanje pa je pogojeno z večjo dnevno aktivnostjo srnjadi. Zato moramo za opazovanja izkoristiti prav to obdobje.

Srnjad nima zanesljivih znakov, po katerih bi posamezno žival iz leta v leto natančno razpoznali. Nekatere značilnosti, še zlasti rogovje — ki se zelo spreminja — se spre-

Eden izmed ciljev gojitve srnjadi je tudi doseganje takih pogojev, da ustrezen delež srnjakov doseže polno telesno in socialno zrelost. Taki srnjaki so v populaciji srnjadi zelo pomembni. Zato moramo odstrel opravljati načrtno in odgovorno. Če hočemo žival pred strelom pravilno oceniti, moramo imeti izkušnje, srnjad moramo zelo dobro poznati in jo opazovati vse leto.

njajo zaradi cele vrste vplivov, od katerih nekatere poznamo, drugih pa še ne. V naravi je najlažje oceniti enoletnika (lanščaka), ki mu rogovje v prvem letu starosti začne rasti šele marca, očisti pa si ga maja ali junija. Z opazovanjem enoletnikov si najlažje ustvarimo sliko o kakovosti srnjadi na določenem območju. Ob upoštevanju letnih vplivov si oblikujemo merila o tem, katere živali so podpovprečne, katere povprečne in katere nadpovprečne oziroma katere živali v tem starostnem razredu je treba varovati in katere odstreliti. Pri odstrelu enoletnikov je vsekakor treba doseči vsaj spodnjo mejo količinskega načrta odstrela (20 %), kar marsikje zahteva spremembo dosedanje prakse, notranje organiziranosti in odgovornosti v lovskih družinah. Ponekod se je dobro obnesel ukrep, da si je le z odstrelom podpovprečnega lanščaka mogoče pridobiti pravico do odstrela starejšega srnjaka. Mnogim lovcem povzroča ocena starosti težave že v tem starostnem razredu, ali pa iz drugih razlogov »težko« uplenijo lanščaka.

Vedeti moramo, da obstaja tesna povezanost med številom snežnih dni in kakovostjo enoletnikov v naslednjem letu. Pozne, pomladanske zime, ki zavrejo razvoj vegetacije, vplivajo na kakovost enoletnikov izrazito negativno. To bomo morali upoštevati tudi letos. Prav tako vpliva iztekanje zime na prebarvanje, ko se sicer mlada srnjad prebarva prej kot starejša, še zlasti breje srne. Je pa zgodnje prebarvanje v vseh starostnih razredih znak izrazite vitalnosti in višje biološke vrednosti. Po tem vidimo,

Na rast in moč rogovja vpliva cela vrsta dejavnikov, od katerih vseh še ne poznamo. Prehranske razmere in uravnoteženi socialni odnosi so veliko pomembnejši kot dednost.

Foto K. Mlinar

kako protinaravno in škodljivo je za vsako ceno uveljavljati načelo lovske »pravičnosti«, da je dovoljeno upleniti le prebarvanega srnjaka.

Za sestavo odstrela srnjakov torej velja, da je treba odločno posegati predvsem med enoletnike, med katerimi naj bi preživeli le najbolj kakovostni. Zato je pri tem starostnem razredu v temelju zgrešeno, če oklevamo in odlašamo z odstrelom do naslednjega leta. V večini lovišč slabih enoletnikov ne manjka, teže pa je v tistih loviščih, kjer je srnjad kakovostnejša. Pri ocenjevanju

pred strelom se moramo ravnati po povprečju kakovosti srnjadi v določenem okolju. Ker enoletniki še nimajo teritorija, je treba z odstrelom začeti takoj ob začetku lova. Takrat jih najlažje ocenimo, saj običajno zgodaj izstopajo, kasneje pa preprosto izginejo. Tu naj ponovim, da pri lanščakovem rogovju nista važni oblika in pravilnost, pač pa količina (masa) rogovja. Med enoletniki so pogosto razlike v dolžini ali nastavljenosti posameznih šil, prav tako pa niso izjema vilarji ali celo že šesteraki.

Teoretično je cilj načrtovanja od-

strela pri vseh vrstah divjadi tak, da starostno piramido sestavljamo tako, da s skromnim poseganjem v razred doraščajočih, srednje starih živali omogočamo doraščanje v telesno in socialno pa tudi trofejno zrele živali. Kljub temeljitemu in odločnemu poseganju med enoletnike pa bo gotovo del slabih živali prešel v naslednji starostni razred. Tu se stvari v praksi začno zatikati, saj je zanesljiva presoja starosti mogoča le v času rasti rogovja, kasneje pa je veliko težja.

S stališča biološko pravilnejših in utemeljenih gojitvenih ukrepov je treba med eno- in dveletnimi na eni in tri- ali štiriletnimi srnjaki na drugi strani potegniti ostro črto. Prvi v teritorialni razporeditvi še ne igrajo pomembnejše vloge in so podrejeni triletnim in starejšim srnjakom, ki so socialno pomembnejši. Odstrel triletnih — teritorialnih — srnjakov mora biti skromen, ker želimo doseči ciljno starost — pet, šest ali celo sedem let. Vse slabše, podpovprečne srnjake pa je treba odstreljevati v vseh starostnih razredih, če so prebarvani ali ne.

Pri gojitvi srnjadi moramo več pozornosti nameniti tudi spoštovanju dejstva, da je ta vrsta predvsem proizvod okolja, v katerem živi in da njeno usklajenost z življenjskimi razmerami lahko spremljamo le z merljivimi kazalci (telesna teža, toščavost ledvic, teža rogovja, okuženost z zajedalci itd.) in ne s subjektivnimi ocenami »poznavalcev« srnjadi. Poleg prehranskih razmer je treba srnjadi zagotoviti tudi pogoje za zdravo »duševno« življenje, na katerega neposredno vplivajo starostni in spolni sestav ter številčnost, ki pa je ne poznamo. Kakovosti srnjadi ni mogoče izboljšati ali ohraniti le s puško, prav tako pa je pri srnjadi zanemarljiv vpliv dednosti, degeneracije, potrebe po osvežitvi krvi itd.

Delitev na plemenjake, ki naj bi dedno zasnovo prenašali na potomce, in na ostale srnjake je povsem nesmiselna in z vsemi razpravami v zvezi s tem največkrat samo odpravimo ključne probleme pri gojitvi srnjadi, saj mora gojitev sloneti na že omenjenih merljivih kazalcih. Tistega dela gojitvenih smernic, ki govori o kriterijih in označevanju gojitvenih vrednosti (A, B), v praksi ne kaže uporabljati

Najmočnejše rogovje v Krmskem LGO je imel srnjak, uplenjen 7. 8. 1983. Odstrelili so ga v lovišču LD Suha krajina. Rogovje je ocenjeno s 136,15 točkami.
Foto B. Krže

drugače kot z nadzorovanim oz. usmerjenim odstrelom ustreznega deleža telesno in po rogovju nadpovprečnih srnjakov. Enakomerna časovna porazdelitev odstrela zrelih srnjakov v lovni dobi pa je toliko pomembnejša, kolikor večji je primanjkljaj takih zrelih srnjakov v populaciji.

Gojitvenim smernicam in odgovornosti v zvezi z njimi moramo dati ustrezen pomen, torej jih ne smemo niti podcenjevati niti precenjevati. Če predpostavljamo, da je srnjad genetsko nespremenjena, prihaja do razlik v kakovosti srnjadi v posameznih populacijah predvsem zaradi vpliva okolja. Verjetno je tudi, da dolgoletni načrtni odstrel

najmočnejših srnjakov in zanemarjanje pomena odstrela srn in mladičev pospešujeta kakovostno niza-dovanje srnjadi, s katerim se marsikje že soočajo.

Sprejemanje novih članov v lovsko družino

dr. Anton Skobir, predsednik pravno-statutarne komisije pri LZS

S sprejemom ustave in Zakona o društvih v letu 1974 ter Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (v nadaljevanju Zakon o lovstvu) v letu 1976 so bile podane ustavnopravne in zakonske podlage za pravni in družbeni status društev kot posebnih oblik združenja občanov za zadovoljevanje kulturnih, umetniških, športnih, rekreativnih in drugih potreb in interesov občanov. Tudi lovsko društvo temelji na teh načelih, saj pomeni lov mnogim občanom posebno obliko športnega in rekreativnega zadovoljevanja. Vendar pa ima lovsko društvo tudi status samoupravne družbene organizacije, ki ji je zaupano upravljanje in gospodarjenje z loviščem, ki ne pomeni samo lova, temveč tudi oz. predvsem gojitev in varstvo divjadi kot družbene dobrine, ki ima za družbo poseben pomen.

Izvajanje lova danes torej ni več zgolj športna, temveč pretežno varstvena in gospodarska dejavnost (izvoz divjačine pomeni znaten devizni priliv za državo). Zaradi tega lovske družine sodijo med družbenopravne osebe, ki pretežno gospodarijo z družbenimi sredstvi. Res je sicer, da občani, ki se združujejo v lovsko družino, v njej ne stopajo v delovna razmerja, temveč v članska razmerja, enako kot pri

drugih društvih. Toda tudi za člansko razmerje v lovski družini so predpisani razmeroma strogi in zahtevni pogoji. Po opravljeni pripravniški dobi mora član najkasneje v dveh letih opraviti lovski izpit. Šele po uspešno opravljenem izpitu se šteje, da je postal polnopravni član lovske družine in sme samostojno izvajati lov. Če izpita v tem roku ne opravi, mu članstvo preneha že po samem zakonu. Lovski izpit pomeni preizkus, ali član v zadostni meri obvlada vsa tista strokovna znanja, ki se danes zahtevajo od občana, da sme izvajati lov, varovati in gojiti divjad in se vključevati v upravljanje lovišča.

Ker je izvajanje lova možno oz. dopustno le z določenim lovskim orožjem, mora občan poleg pogoja, da je vključen v članstvo lovske družine, praviloma izpolnjevati tudi druge pogoje, da dobi dovoljenje za posest in nošenje lovskega orožja od pristojnega državnega organa. Lovska družina je torej oborožena formacija občanov, kar predstavlja pomemben faktor v izvajanju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

V zadnjih letih (po sprejemu zakona o društvih in zakona o lovstvu) je v lovskih družinah vedno več sporov in nejasnosti glede sprejemanja občanov v članstvo lovskih

družin. Mnoge lovske družine naslavljajo vprašanja na Lovsko zvezo Slovenije oz. na njeno pravno statutarno komisijo, da bi dobile ustrezna pojasnila, kako naj ravna jo pri sprejemanju novih članov. Predvsem jim ni jasno, kdaj lahko občanu zavrnejo prošnjo za sprejem in kakšen naj bi bil postopek reševanja prošnje: ali mora o tem odločati skupščina lovske družine z glasovanjem; ali sprejem oz. zavrnitev opravi izvršni odbor samostojno; ali pa mora njegov sklep potrditi tudi skupščina.

V nekaterih zvezah lovskih družin oz. v lovskih družinah si nove ustavne oz. zakonske določbe s tega področja tolmačijo tako, da občanov pravzaprav lovska družina (oz. njeni organi) ne sprejema oz. o tem ne odloča niti, če izpolnjujejo splošne zakonske pogoje za sprejem, temveč gre za neke vrste registracijo njihove prijave za članstvo v lovski družini, ki jo opravi izvršni odbor lovske družine.

Dejansko so postopki reševanja prošnje za sprejem v članstvo v posameznih lovskih družinah zelo različni. Ponekod po pregledu prošnje in pogojev, ki so potrebni za sprejem v članstvo, izvršni odbor sporoči prosilcu, da izpolnjuje pogoje, s čimer se šteje, da je sprejet v članstvo, oz., da teh pogojev

V MAJU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteno divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem prepovedala.

divji prašič
Pozor, odstrel vodeče
svinje je prepovedan!

srnjak od 16. V.

V letu 1984
je divji petelin
zaščiteno

ruševček
od 1. maja do 15. junija

10. V. vzide ob 4.36 in zaide ob 19.22
25. V. vzide ob 4.19 in zaide ob 19.39

= 1. V.;

= 8. V.;

vzide: 11.50
zaide: 3.20

= 15. V.;

vzide: 21.45
zaide: 5.41

= 22. V.

vzide: 2.51
zaide: 11.57

ne izpolnjuje, pa se zato njegova prošnja zavrne. V nekaterih lovskih družinah prošnje pregleda izvršni odbor in pripravi predlog za skupščino, ki nato glasuje o sprejemu ali zavrnitvi javno, ponekod, zlasti v posameznih kočljivih primerih, pa opravijo tudi tajno glasovanje.

Priznati moramo, da ustrezni predpisi glede teh vprašanj niso dovolj natančni in jasni, saj le ponavljajo nekatera ustavna izhodišča glede združevanja občanov v društvih kot realizaciji ustavnih svoboščin in pravic, da se združujejo v različne oblike združenj. V društvih izražajo, oblikujejo in uresničujejo svoje posebne interese, ki pa morajo biti v skladu s splošnimi družbenimi interesi (209. in 210. člen Ustave SRS in 1. člen zakona o društvih).

V tem sestavku želim pojasniti in nekoliko bolj konkretizirati nekatere zakonske določbe, ki se nanašajo na sprejemanje novih članov v lovske družine in predlagati čim bolj enoten postopek, ki bi ga morale lovske družine v svojih pravilih in poslovniki čim prej urediti.

Splošni zakonski pogoji za članstvo v lovskih družinah

Zakon o društvih (Ur. l. SRS št. 37/74) v 5. členu določa, da lahko postane član društva ob enakih pogojih vsak občan, in sicer na način, ki je določen v pravilih. Tudi zakon o lovstvu (Ur. l. SRS št. 25/76) predpisuje enakost pogojev za sprejem, oz. se sklicuje na določbe zakona o društvih, vendar določa za članstvo v lovskih družinah še nekatere dodatne pogoje oz. zadržke za sprejem, kot so:

- sprejeti član mora najkasneje v dveh letih opraviti lovski izpit, ker mu sicer članstvo v lovski družini preneha;
- kdor nima jugoslovanskega državljanstva in nima stalnega prebivališča v Jugoslaviji, ne more biti član lovske družine;
- nihče ne more biti hkrati član dveh lovskih družin.

Zakon o lovstvu prepoveduje družinam, da bi v svojih splošnih aktih kakorkoli omejevale število svojih članov. Zakon o lovstvu tudi določa, da se občani sprejemajo v članstvo tudi po določbah akta lovske družine in ne samo po predpisih, ki veljajo za članstvo v društvih.

Določanje pogojev oz. zadržkov za sprejem v članstvo v splošnih aktih lovske družine

Po sprejemu zakona o lovstvu je bil v Lovski zvezi Slovenije pripravljen osnutek (vzorčni) pravil lovske družine, ki so ga bolj ali manj povzele vse lovske družine, vsaj kar zadeva pogoje oz. zadržke za sprejem občanov v članstvo lovske družine. Tako npr. pravila lovske družine določajo, da se sprejem v članstvo lovske družine odkloni tistemu občanu:

- ki še ni polnoleten;
- ki je storil kaznivo dejanje nezakonitega lova ali upravni prekršek po zakonu o lovstvu oz. zakonu o orožju, če še niso pretekla 4 leta od prestane kazni;
- ki je storil kaznivo dejanje zoper ljudstvo in državo, narodno gospodarstvo oz. družbeno premoženje, dokler trajajo posledice kazni;
- ki je bil izključen iz katerekoli lovske družine, če še niso minila 4 leta od pravnomočne izključitve;
- ki nima moralno političnih pogojev za lovca.

Pri navedenih zadržkih oz. razlogih za odklon sprejema v članstvo v lovski družini so sprejemljivi in razumljivi tisti, ki se nanašajo na storjena kazniva dejanja ali prekrške oz. izključitve iz drugih lovskih družin, čeprav menim, da bi morali namesto naštevanja vrste kaznivih dejanj in prekrškov uporabiti bolj splošno sprejemljiv opis, npr.: »član lovske družine ne more postati občan, ki je bil obsojen za tako vrsto kaznivega dejanja oz. kaznovan za tak prekršek (zoper javni red in mir, zakon o orožju ali zakon o lovstvu), zaradi katerega je neprimeren za člana lovske družine«. Pri tem bi opozoril na zakon o orožju (Ur. l. SRS št. 17/81), ki določa, da nabavnega dovoljenja oz. orožnega lista ne more dobiti:

- oseba, ki je bila obsojena za kaznivo dejanje oz. kaznovana za prekršek zoper javni red in mir, zaradi katerega je neprimerna, da bi nosila orožje;
- oseba, ki je duševno zbolela ali je zaostala v duševnem razvoju;
- mladoletna oseba.

Ker članstvo v lovski družini pomeni tudi izvajanje lova z ustreznim lovskim orožjem, bi lahko iz tega izvajali sklep, da občan, ki ne izpolnjuje pogojev za to, da nosi

orožje, tudi ne izpolnjuje pogojev za članstvo v lovski družini. Kot zadržek za članstvo v lovski družini bi morali torej poleg drugih zadržkov v pravila lovske družine zapisati tudi to, da »član lovske družine ne more postati oseba, ki je duševno zbolela ali je zaostala v duševnem razvoju«. Verjetno pa bi bila v pravilih koristna tudi določba, da »lahko postane član lovske družine le oseba, ki je telesno sposobna izvajati lov in opravljati druga dela v lovišču«. Pri tem obstajajo mnenja, da bi taka določba pomenila diskriminacijo zlasti delovnih in vojaških invalidov. Toda ker lovska družina opravlja poleg športno-rekreativnih in drugih društvenih dejavnosti tudi pomembno gospodarsko dejavnost pri upravljanju lovišča, ki je družbena lastnina, bi bilo nedvomno potrebno temeljiteje presoditi, ali bi bil tak zadržek za sprejem v članstvo v lovski družini umesten in utemeljen. Pri tem seveda taka določba ne bi smela veljati kot razlog za prenehanje članstva v lovski družini (npr. dolgotrajna bolezen).

Nedvomno je najbolj sporna določba v pravilih lovskih družin ta, da član v lovski družini ne more postati občan, »ki nima moralno političnih pogojev za lovca«. Predvsem menim, da bi moral odpasti kriterij »politični pogoji«, primerni pa se mi zdijo v pravilih tako imenovani »moralni pogoji«.

Nedvomno moralni pogoji zajemajo poleg značajskih in drugih osebnih lastnosti (načina življenja in vedenja občana) tudi določeno priпадnost in sprejemanje našega samoupravnega družbenega sistema ter patriotsko zavest. Normalno je torej, da občan to svojo pripadnost izpričuje že s članstvom v SZDL, saj tudi dejavnost lovske družine temelji na programskih usmeritvah SZDL Slovenije. Uporaba moralnega kriterija kot pogoja za sprejem oz. odklonitev članstva v lovski družini je, glede na dosedanje prakso lovskih družin, zelo delikatna, ker temelji na subjektivnih ocenah. Lovska družina mora, preden uporabi ta razlog za odklonitev prošnje za sprejem v članstvo, opraviti širše poizvedbe npr. v krajevni skupnosti, SZDL, na postajni milici, kjer prosilec živi. Vsekakor ni dovolj, da prosilec med lovci (člani lovske družine) ni priljubljen

Damjanec pri nas ni več divjad obor, v nekaterih delih Slovenije že vrsto let živi prosto v naravi.

Foto N. N.

oz. je z nekaterimi lovci lahko celo v sporu. Osební odnosi med posamezniki in njihove ocene nikakor ne zadoščajo za dokončni sklep družine, temveč je potrebna skrbna, širša (čimbolj objektivna) ocena vseh okoliščin in podatkov iz življenja in vedenja, iz katerih izhaja moralni lik prosilca.

V zadnjem času pa so zelo razširjena tudi mnjenja, da tako imenovane moralne kvalitete oz. moralni pogoji za sprejem v članstvo v lovsko družino niso merodajni (relevantni) in da lovská družina občanu, ki je polnoleten in ni bil obsojen za določena kazniva dejanja oz. kaznovan za določene prekrške, ne more odkloniti sprejema v članstvo. Takšna stališča pa nedvomno pomenijo drugo skrajnost. Če želimo, da bodo vladali v lovski družini zdravi samoupravni odnosi, kar je tudi pogoj za uspešno delo družine, je normalno in nujno, da v lovsko družino ne prihajajo ljudje, za katere se izkaže kot očitno, da bi zaradi svojih moralnih deformacij nedvomno lahko negativno vplivali na te odnose.

Načelo »enakih pogojev« pri sprejemu novih članov v lovsko družino je po mojem mnenju treba razumeti oz. razlagati življenjsko. Vsi občani, ki prosijo za članstvo v lovski družini, nedvomno nimajo enakih moralnih pogojev. Ne moremo pa seveda kriterijev za ocenjevanje moralnih kvalitete za članstvo v lovski družini predpisovati z zakonom ali določati s pravili družine, saj lovská družina oz. njeni člani niso nekakšen ekskluzivni klub najboljših ali celo privilegiranih občanov, ampak so le oblika združevanja občanov, za katere se zahteva minimum moralnih kvalitete, merjenih po kriterijih, ki jih je izoblikovala naša samoupravna socialistična družba. In kje je tista meja minimuma, da ne bi prekršili ustavnega oz. zakonskega načela, da lahko občani »ob enakih splošnih pogojih postanejo člani lovske družine«?

To vprašanje morajo lovske družine skrbno in vsestransko oceniti v vsakem primeru oz. za vsakega prosilca posebej. Pri mladih prosilcih je treba upoštevati možnosti prevzganja in izobraževanja v sami

lovske družini. Iz prakse poznamo primere, da so občani, za katere se je sumilo ali celo vedelo, da so strastni krivolovci, postali kasneje vzorni lovci.

Uporaba moralnih kriterijev kot zahtevkov za sprejem v članstvo lovske družine je v praksi povzročila že mnogo vroče krvi in sporov, ki so jih reševala samoupravna sodišča pri zvezah lovske družin oz. pri Lovski zvezi Slovenije.

Naš zakon o lovstvu daje sodno varstvo tudi občanom, ki jim je bil (neupravičeno) odklonjen sprejem v članstvo lovske družine, s tem, da smejo v treh mesecih po zavrnitvi oz., če v tem roku niso dobili odgovora na prošnjo za sprejem, zahtevati, da o tem odloči pristojno samoupravno sodišče pri zvezi lovske družin.

Iz takih zahtev občanov, ki so jih doslej reševala lovska samoupravna sodišča, izhaja, da so lovske družine v večini primerov sprejem v članstvo odklonile, ker so menile, da prosilec nima moralnih kvalitete, ki se zahtevajo za lovca. V nekaterih primerih so sodišča takšne za-

vrnitve ocenila za neutemeljene in jih razveljavila ter pri tem odločila, da sodna odločba nadomešča sklep organa lovske družine, da občan izpolnjuje pogoje za člana lovske družine. Toda nekatere lovske družine se niso hotele ravnati po odločbi samoupravnega sodišča in tako občani niso štele za svojega člana oz. mu niso omogočile izvajanje lova in sodelovanja pri upravljanju lovišča. To pa predvsem zato, ker so se odnosi med lovci prizadete lovske družine in prosilcem še bolj zaostрили in zapletli. Iz tega pa izhaja poduk, kako zelo pomembna in usodna je lahko odločitev lovske družine, da nekomu (neupravičeno) odkloni sprejem v članstvo. Brez dovolj skrbno zbranih podatkov in vsestranske ocene vseh okoliščin se pozneje velikokrat izkaže, da je bila odklonitev neutemeljena — največkrat posledica želje po zaprtosti družine ali nestrpnosti in superiornosti posameznih članov ali skupin v lovski družini.

Problematika omejevanja števila članov v lovskih družinah

Mnoge lovske družine se pritožujejo, da jim članstvo zaskrbljuje, da jim članstvo naglo narašča in da zmogljivosti lovišča (obseg lovni površin in številčnost divjadi) ne prenesejo takšnega oz. tolikšnega članstva. Zato so vse bolj navzoče težnje po omejevanju članstva (s predpisovanjem visokih vpisnin, z odklanjanjem občanov izven območij lovske družine in podobno). To je seveda v nasprotju z ustavnimi oz. zakonskimi načeli o svobodnem združevanju občanov, zlasti pa s pravico, da so ob enakih pogojih lahko člani katerekoli lovske družine. Tako zakon o društvi kot tudi lovski zakon izrecno prepovedujeta omejevanje števila članov društva oz. lovske družine z njenim splošnim aktom. V naši samoupravni družbi članstvo v lovski družini ne more biti privilegij določenih kategorij občanov, ampak pravica vsakega, ki za to izpolnjuje pogoje. Pri pravilni razporeditvi nalog pri izvajanju lovsko-gospodarskega načrta in drugih dejavnosti lovske družine je gotovo prostor za vse, ki želijo postati lovci in so pripravljeni te naloge vestno izpolnjevati. Selekcijo pa naj bi opravljali z večjo zahtevnostjo znanja pri opravljanju lovskega izpita in z izključevanjem tistih članov, ki ne izpolnjujejo naloženih nalog oz., ki so izgubili pogoje za nadaljnje članstvo v lovski družini.

Določanje vpisnine za nove člane lovske družine

Določanje visoke pristopnine oz. vpisnine, češ da bo z njo novi član vsaj deloma prispeval svoj delež na račun minulega dela starejših članov, vloženega v naprave v lovišču (lovske kočice, preže, remize in podobno), ni združljivo z načelom »enakih pogojev«, saj bi na ta način pri sprejemanju dajali prednost tistim z višjimi osebnimi dohodki oz. z boljšimi materialnimi možnostmi. Vpisnina naj bo (če jo lovska družina uvaža) v okviru razumne višine, da ne bi predstavljala finančne ovire za vstop v članstvo tistih občanov, ki imajo slabše materialne možnosti.

Ali mora prosilec imeti stalno prebivališče na območju lovske družine

Menim, da v splošnem aktu ni dopustno zahtevati ali določati, da mora imeti prosilec, ki želi postati član lovske družine, stalno prebiva-

lišče na območju lovske družine (niti občine ali republike), ker zakon o lovstvu določa le, da član ne more biti tisti, ki nima jugoslovanskega državljanstva in ne stalnega prebivališča v Jugoslaviji. Pri tej zakonski določbi pa postaja sporno, ali morata biti izpolnjena oba pogoja (torej brez našega državljanstva in brez stalnega prebivališča v Jugoslaviji), da se odkloni sprejem; ali pa je dovolj že en sam pogoj, npr. da nima stalnega prebivališča ali pa, da ni naš državljan.

Nekatere lovske družine so imele probleme z zdomci, ki so sicer naši državljani, nimajo pa stalnega prebivališča v Jugoslaviji. Po verbalni interpretaciji zakona bi zdomci imeli možnost včlanjenja v lovsko družino, ker izpolnjujejo pogoj, da so naši državljani, čeprav pri nas nimajo stalnega prebivališča. Če pa določbe zakona tolmačimo tako, da zakonodajalec ni imel v mislih kumulativnosti pogojev (kar pomeni, da morata biti izpolnjena oba pogoja — brez našega državljanstva in brez stalnega prebivališča v Jugoslaviji), temveč alternativnost pogojev (kar pomeni, ali brez stalnega prebivališča v Jugoslaviji ali pa brez jugoslovanskega državljanstva), bi lahko lovska družina odklonila sprejem v članstvo tudi zdomcu, ki je sicer naš državljan, nima pa v Jugoslaviji stalnega prebivališča. Praktični razlogi (dejan-

Ko sneg v hribih kopni, se gamsi spet pomikajo v višja območja

Foto K. Mlinar

ske možnosti izvajanja lova ter opravljanja drugih nalog v lovišču) bi nedvomno govorili za to, da uporabimo te zakonske zadržke alternativno, kar pomeni, da član lovske družine ne more biti niti naš državljan, če v Jugoslaviji nima stalnega prebivališča.

Postopek sprejemanja novih članov v lovsko družino

Lovske družine naj bi v svojih pravilih, še bolje pa v poslovniki, čim bolj določeno predpisale postopek za sprejemanje novih članov.

Menim, da je ustrezna pretežna praksa, ki se je uveljavila v lovskih družinah, da nove člane sprejemajo v lovsko družino le enkrat na leto, in sicer v začetku koledarskega leta, na tako imenovani letni skupščini. Če bo prošnja prosilca prispela med letom, ga mora izvršni odbor čimprej obvestiti, kdaj bo njegovo prošnjo obravnaval, ker bi v primeru molka nastopil zakonski razlog, da prosilec v treh mesecih zahteva, naj o sprejemu odloči samoupravno sodišče pri zvezi lovskih družin. Prispele prošnje obravnava izvršni odbor lovske družine in pripravi predloge za sprejem ali odklonitev. O teh predlogih odloča z glasovanjem skupščina lovske družine. Če meni, da izvršni odbor v posameznem primeru poizvedb ni opravil dovolj izčrpno, lahko odločanje odloži in naloži izvršnemu odboru, da opravi v določenem roku dodatne poizvedbe. O tem pa mora biti obveščen tudi prizadeti prosilec. Izvršni odbor mora v svojem predlogu skupščini za vsakega prosilca navesti, ali izpolnjuje zakonske pogoje za člana lovske družine — da je polnoleten in da izpolnjuje moralne pogoje (pripadnost samoupravnemu družbenemu sistemu, osebno življenje in vede-nje v okolju in podobno). O odločitvi skupščine mora izvršni odbor obvestiti prosilca in ga v primeru zavrnitve oz. odklonitve za sprejem v članstvo podučiti, da ima pravico zahtevati, naj o sprejemu odloči samoupravno sodišče pri zvezi lovskih družin.

S k l e p

Sprejemanju novih članov v lovsko družino bodo morale lovske družine posvetiti mnogo več pozornosti.

Dejstvo je, da bodo glede na naraščajoče zanimanje in materialne in druge možnosti občanov lovske družine prejemale vedno več prošenj za sprejem v članstvo. Med njimi bodo gotovo tudi taki občani, pri katerih bo prevladoval snobizem in želja po trofejah, ne pa pripravljenost za prizadevno delo pri varstvu in gojitvi divjadi. Selekcija mora torej biti razumna in družbeno opravičljiva, tako pri sprejemanju novih članov kot tudi pozneje pri izločanju neustreznih članov iz lovske družine. V lovski družini, v kateri vladajo zdravi samoupravni odnosi in lovsko tovarištvo, se ni bati, da bi prihajalo do družbeno škodljivih ekscesov in kratenja ustavnih pravic občanov pri sprejemanju novih članov v lovsko družino. Problemi bodo nastajali v tistih družinah, v katerih prevladujejo težnje po zaprtosti družine, grupaštvu, egoizem in superiorno vedenje posameznikov.

Zavedati se moramo, da lovci lovske družine lovišča nimajo v zakup, marveč jim ga družbenopolitična skupnost (občina) dodeljuje v (brezplačno) upravljanje. V to upravljanje in gospodarjenje v lovišču, ki je družbena lastnina, pa se smejo enakopravno vključevati vsi občani, ki izpolnjujejo zakonske pogoje in pogoje, določene v samoupravnem aktu družine.

Da bi se preprečilo šikanozno in družbeno nesprejemljivo zavračanje prošenj občanov za sprejem v

članstvo družine, je občanom dana možnost, da zahtevajo varstvo svojih pravic pri samoupravnem sodišču področne zveze lovskih družin in na drugi stopnji pri samoupravnem sodišču Lovske zveze Slovenije. Zoper pravnomočno sodno odločbo samoupravnega sodišča pa je možen še predlog za preizkus zakonitosti, ki ga zaenkrat rešujejo (dokler ne bo konstituirano posebno republiško samoupravno sodišče) sodišča združenega dela. Pri tem je pomembno, da je v primerih, če je dokončna rešitev samoupravnega sodišča drugačna, kot je odločila lovsko družina (npr., da se mora občan, ki mu je lovsko družina zavrnila sprejem, šteti za sprejetega na podlagi sodne odločbe), potrebna določena strpnost lovske družine, ki *mora spoštovati in izvršiti* odločbo sodišča v lovski družini. *Nedopustno je, da bi lovsko družina ignorirala izvršitev sodne odločbe.* V takih primerih je nedvomno umesten predlog oz. postopek za ukrep družbenega varstva, kot je npr. odvzem lovišča lovski družini.

Vse, kar je povedanega za neupravičene odklonitve občanov za sprejem v članstvo lovske družine, pa velja tudi za neupravičene izključitve iz članstva. Če sodišče izključitev razveljavi, mora lovsko družina takemu članu omogočiti izvajanje vseh pravic in dolžnosti, ki izhajajo iz članstva v lovski družini.

STEKLINA NA OBMOČJU SR SLOVENIJE

Od 1. marca do 31. marca 1984 so z območja 47 slovenskih občin laboratorijsko preiskali na steklino 344 živali, in sicer: 204 lisice, 44 mačk, 24 psov, 40 glav srnjadi, 4 jazbece, 3 dihurje, 10 zajcev, 5 pižmovk, 7 kun, 1 kokoš, 1 govedo in 1 prašiča.

Virološki inštitut Veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri 124 preiskanih živalih z območja 28 občin, in sicer: Brežice (2 lisici), Celje (5 lisic), Črnomelj (1 lisica), Dravograd (1 lisica), Grosuplje (6 lisic), Kočevje (8 lisic), Koper (8 lisic), Krško (1 lisica), Lendava (1 lisica), Litija (11 lisic), Ljubljana-Moste-Polje (1 pes, 1 srna), Ljubljana-Šiška (1 lisica), Ljubljana-Vič-Rudnik (3 lisice), Logatec (1 lisica), Maribor (10 lisic), Mozirje (1 lisica), Murska Sobota (1 lisica), Novo mesto (10 lisic, 1 mačka), Radlje ob Dravi (6 lisic), Ravne na Koroškem (3 lisice), Sevnica (2 lisici), Sežana (1 lisica), Slovenska Bistrica (3 lisice), Slovenske Konjice (3 lisice), Slovenj Gradec (9 lisic), Škofja Loka (6 lisic), Titovo Velenje (3 lisice) in Trebnje (13 lisic in 1 mačka).

V tem obdobju so steklino prvič ugotovili v občini Črnomelj.

Ljubljana, 9. 4. 1984.

Republiška veterinarska uprava

O risu in proti njemu...

Franci Strle

Prispevek dipl. biologa Janeza Čopa (Deset let po naselitvi risov v Sloveniji, Lovec 1983/10, 11), ki si lasti znanstveno objektivnost, ima predvsem to slabo stran, da zamuje opažanja notranjskih lovcev in poklicnih lovcev gojitvenega lovišča »Medved«-Kočevje. Vsa ta množica lovcev — in ne samo posamezniki — bi morala biti vir izsledkov o risu, njegovih lastnostih in o škodi, ki jo povzroča. Obtoževanje, da so njihova opažanja in mnenja »nedvomno posledica poddedovanega ustnega in pisanega sporočila o krvoločnosti, bestialnosti, napadalnosti te zveri« in da »posamezniki sistematično ustvarjajo neugodno ozračje«, ne more

biti v prid resnici, ki je seveda nepristranska. Take obtožbe ne pomenijo nič drugega kot to, da so očrneni notranjski in kočevski lovci že vnaprej izključeni pri zbiranju podatkov o risu in da se opažanja o risu precejajo skozi sito odvisnosti materialnih koristi od raziskave. Zagotovo velja prav tu iskati vzroke, zakaj ni v poglavju »Prehrana« kar dveh risovih bistvenih značilnosti.

Čopove ugotovitve, da ima ris izredno razvit vid in sluh ter da ima razmeroma majhno srce in da žrtev zasleduje le na krajšo razdaljo, povsem ustrezajo, vendar opis, da ris svoj plen samo zalezuje, da se žrtvi priplazi čim bliže in jo napade

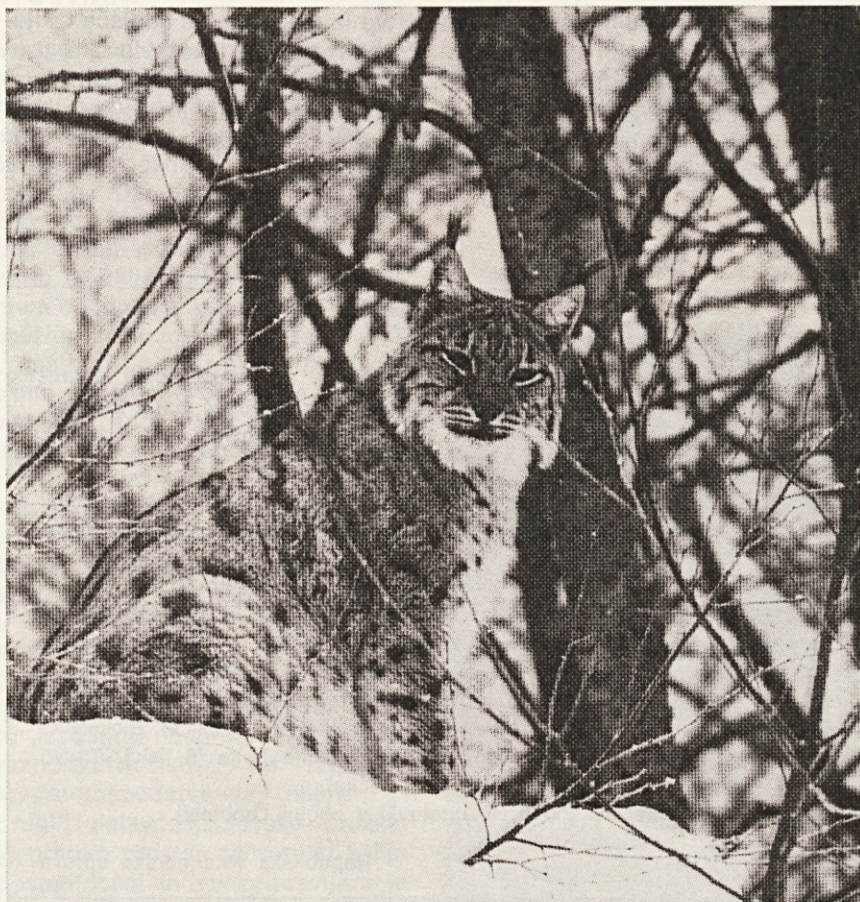
z enim ali dvema skokoma, ne zadostuje.

Prva risova bistvena lastnost je, da natančno opazuje, kje divjad izstopa, potem pa jo tam pričaka na drevesu in ji plane za vrat. Samo tako lahko usmrti celo živali, ki so nekajkrat večje in močnejše od njega, npr. košute in mlade jelene. Varen pred risom je samo popolnoma odrasel jelen, ker ga dobro razvejano rogovje varuje pred skokom za vrat. To pomeni, da ris ne hodi na drevesa le zaradi divjih mačk, kun in veveric (Lovec 1983/11, str. 351), kot ugiba Janez Čop. Iz tega se tudi razume, da je ris silno uspešen plenilec in da pri iskanju hrane niti malo ne izbira med bolehnimi in zdravimi divjadjo, kar sicer Janez Čop pravilno ugotavlja (Lovec 1983/10, str. 312).

Druga bistvena značilnost te zveri je, da se zlačni vsak drugi ali tretji dan in da se praviloma vsakič nasiti s svežim (še toplim) mesom komaj uplenjene divjadi. K ostanekom dan ali dva starega plena se sploh ne vrača, ampak ga prepušča lisicam, krokarjem ali medvedu (to pričevanje nasprotuje navedbam Janeza Čopa, prav tam). Da žrtev s prizorišča napada tudi odvrle v svoje skrivališče, je res, vendar je izpričano samo za vodeče risinje, ki to počenjajo zato, da nahranijo mladiče.

O teh bistvenih značilnostih risove prehrane sta mi neodvisno drug od drugega pripovedovala dva poklicna lovca iz lovskega okolišja na Smuki, ki sta imela možnost, da sta rise opazovala vse od naselitve dalje, in ki sta dobila nalogo, da me 6. aprila in 30. junija 1978 — skupaj s preživelimi borci 1. slovenskega proletarskega udarnega bataljona Toneta Tomšiča — prepegljeta skozi oboro pri Dolenji Topli rebri do prizorišča bitke z Italijani na Komolcu. Težko je verjeti, da bi to pripovedovala samo meni, ker sta govorila s tako prizadetostjo, kakršna je značilna le za poštene in nesebične ljudi, ki jih bolj od lastne

Risu najbolj ustrezajo starejši gozdni sestoji z obilnim grmovnim slojem. (Slika iz knjige Chez nous Le Lynx?)

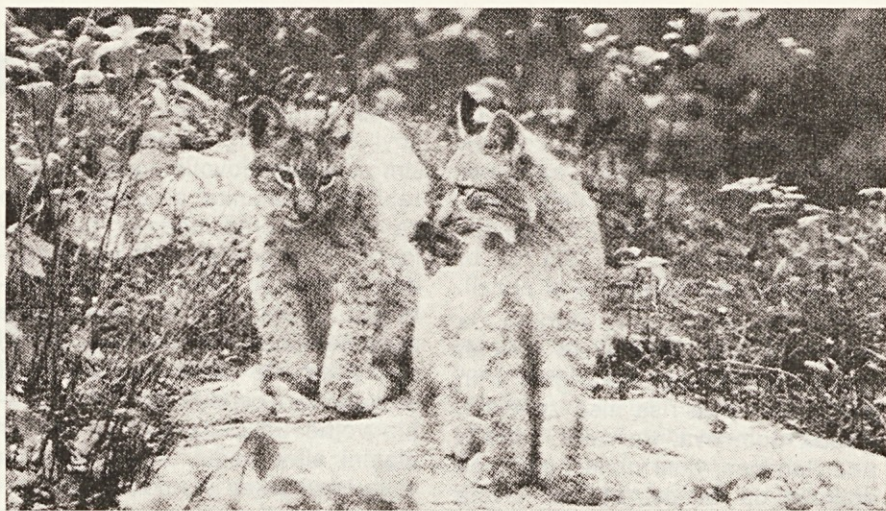
boli družbena škoda. Z nejevoljo sta pristavila, da je ris širo oboro skoraj popolnoma izpraznil. Za damjeki se je namreč uspešno lotil celo divjih prašičev, ki imajo še posebno krepak in tudi zamaščen vrat, kar pa risa ne ovira, čeprav bi marsikdo morda pričakoval ravno narobe. Na koncu sta izrecno poudarila, da odrasel ris pokonča najmanj 120 glav velike divjadi na leto. To naredi na majhnem prostoru, da je škoda še huje zaznavna. Ko »očisti« tisti del lovišča, se preseli drugam — v sosednje in bogatejše lovišče.

Nič drugačna niso opažanja belokranjskih lovcev z območja Mirne gore, o katerih mi je 19. marca 1978 pripovedoval sedaj že pokojni Rudi Müller-Mile. Pri pripovedovanju je bil popolnoma umirjen in stvaren, toda poudaril je, da tam, kjer gošpodari ris, lovci o srnjadi lahko samo še sanjajo.

Po izkušnjah iz Lovske družine Lož-Stari trg pokojnemu Rudiju Müllerju lahko samo pritrdim. Tiste dele lovišča, kjer sledimo risa, smo preteklo jesen pregonili že po dvakrat, vendar smo vsakič na območju štirih pogonov videli samo enega srnjaka, druge srnjadi pa sploh ne. Mnenje poklicnega lovca, ki ga z obžalovanjem navaja Janez Čop (Lovec 1983/11, str. 352), da je volk v primerjavi z risom pravi angel, na Kočevskem in Notranjskem nikakor ni osamljeno, kajti resnica o risu se širi kljub temu, da Lovec doslej o njej ni pisal. To je navsezadnje očitno tudi iz Čopovega prispevka, ko omenja očitke in pritožbe, na račun risa ter neugodno psihozo, povezano s tem, ki ima vedno le množičen značaj. Toda resnica ni samo to, da lovci naselitve risa niso sprejeli z navdušenjem, ampak je treba dodati še eno razsežnost, namreč da Čopovega pisanja o risu niti malo ne odobravajo.

Vsekakor drži, da Čopov prispevek vsebuje precej vprašljivih, protislovnih in spornih trditve.

Najbolj vprašljiva je gotovo primerjava števila povožene srnjadi s škodo, ki jo povzroča ris številčnosti srnjadi (prav tam). Če bi risi leta 1981 pokončali samo 400 glav srnjadi, kolikor je je bilo povožene po Čopovi navedbi, gotovo nihče ne bi bil ogorčen. Pri ocenjevanju izgub, ki jih številčnosti srnjadi povzroča ris, je treba vendar izhajati iz podatka, da odrasel ris upleni

Risja mladiča. Samica skoti v aprilu ali maju navadno 2—3 mladiče. (Slika iz knjige Chez nous Le Lynx?)

približno 120 glav velike divjadi na leto! Ta podatek posredno priznava tudi Janez Čop, saj pravi, da je »neumestno postavljati vprašanje, ali je v lovišču bolje imeti 300 glav srnjadi ali dva, tri rise« (prav tam, str. 354). Kolikšne so bile izgube pri srnjadi zaradi risov, zlahka zračunamo, če število 64, kolikor naj bi bilo leta 1982 odraslih risov (Lovec 1983/11, str. 311), pomnožimo s 100 (ker moramo upoštevati, da približno 20 živali odpade na druge vrste velike divjadi). Potemtakem so risi leta 1981 pokončali najmanj 6400 glav srnjadi, to pa je natanko šestnajstkrat več, kot je povoženih živali. Kdo more pričakovati, da bodo člani prizadetih lovskih družin ob tolikšni škodi ravnodušni? V prikazovanju Janeza Čopa, da je tisto, kar vzame narava (ris, volk), »normalno«, se skriva težnja, naj bi zapitek za velikansko škodo plačale lovskogojitvene skupnosti in lovske družine, ne pa tisti, ki so rise naselili.

Za lase privlečene so trditve, da risi »sistematično napadajo podivjane domače mačke in pse«, da ris »v poletnih mesecih pleni precej malih sesalcev, predvsem glodavce (miši, voluharice, polhe)« in da je »lisica risu tekmeč pri prehrani« (Lovec 1983/10, str. 312, in Lovec 1983/11, str. 353). Podatek, da na naših tleh med risovimi žrtvami niso zabeležili lisice, je za Čopa samo presenečenje, ne pa napotek za razmišljanje. Ris se vendar popolnoma prilagaja biotopu in se v tej zvezi tudi »specializira«. Z verifi-

cam in drugimi manjšimi glodavci se hrani samo tam, kjer te živali prevladujejo, ali takrat, ko mu zmanjka druge, boljše hrane; samo tam ali takrat pa mu lisice tudi postanejo tekmeči. O potepuških psih pa ne kaže izgublјati besed, saj so v naših krajih velika redkost. Pa ne samo zavoljo stekline, ampak predvsem zaradi drugačne kulture našega podeželja, ki se pač bistveno razlikuje od tistega na Finskem, v Kanadi in drugod po svetu.

Čopovo zatrjevanje, da ris ni nevaren človeku (Lovec 1983/11, str. 353), ni samo drzno, ampak temelji zgolj na trhljnih dokazih, na tistem, česar o risu še ne vemo. Nedvomno drži, da ris — podobno kakor volk — prizanaša človeku, zato pač, ker ima pred sabo prikazen, ki hodi samo po dveh nogah. Toda ris utegne biti nevaren zlasti otrokom in tistim odraslim, ki lazijo po gozdu sklonjeni (gobarji), kadar je sestradan, pa brez razlike vsem ljudem. O tem prča nedavni pripetljaj z ranjenim risom (bil je povožen) na Notranjskem, ki se človeku ni hotel umakniti s poti, ampak je čakal, da se mu približa. Ta človek je bil k sreči lovec s puško, ki je risu preprečil zadovoljitev nagona po hranjenju. Če bi bilo drugače, nihče ne ve, kako bi se izteklo, pritrdilno za Čopovo pisanje prav gotovo ne. Naše lovce posebno vznemirja odnos do oškodovancev, kakršen je nesrečni ovčar z Vremščice in Slavniku, ki ves obupan že vrsto let hodi od Poncija do Pilata kakor hlapec Jernej. Namesto razumevanja

je deležen nejevolje in očitno je, da se Čopu bolj smili ris kakor ta človek. Da bi risa ubranil ob-sodbe, je ovčarju pripravljen pri-pisati celo malomarnost, češ da se njegove ovce pasejo raztepane po vsem Slavniku in da nima nobe-nega pregleda nad tem, kje se za-držujejo (prav tam, str. 352). Če bi bilo to res, tudi škode ne bi opazil.

Čop tudi v tem primeru zatrjuje, da poškodbe na napadenih ovcah (ugriz na vrhnjem delu gobca in obžrto vime) za risa niso značilne, ampak domneva, da ovce napada podivjan pes, dasi nima nobenega dokaza, da bi psi obžirali ovčja vimena. Dejstvo, da je bil odstreljen na Slavniku (en) ris, poškodbe na ovcah pa se kljub temu nada-ljujejo (samo do konca sezone je zmanjkalo 70 ovac), še ne more biti dokaz, da v tem okolišu ni nobe-nega risa več.

V prepričanje, da se risu glede ovac godi krivica, Čop tako trdno verjame, da 23 ovac s Sv. Ane in s pobočij Križne gore (kota 855) pri Ložu sploh ne omenja. Za 15 ovca-mi je izginila vsaka sled, ostanke osmih ovčjih trupel pa smo našli, vendar jih izvedenec Janez Čop ni mogel priti pogledat. Zadovoljil se je s tem, da je izrekel »strokovno mnenje« na osnovi opisov po tele-fonu, kajpak spet tako, češ da opisani poškodbeni znaki za risa niso značilni. Seveda mu ne ver-jame noben naš lovec, saj o risu tudi kaj vedo.

Na območjih, kamor so se razširili risi, je ovčereja zares še neznatna, vendar zanimanje zanjo narašča in tudi naravne razmere zanjo so od-lične. To velja zlasti za vzhodna in južna pobočja Kočevskega Roga pa za vso južno in zahodno Kočev-sko; ta pobočja bo mogoče vnovič obljuditi prav s pomočjo drobnice. Isto velja za zahodna pobočja Snež-nika in Javornikov, kjer je kmetijska zadruga iz Ilirske Bistrice že začela zrejo ovac (Bač, Koritnice in Kne-žak), da Brkinov, Vremščice in Slavnika ne omenjamo. V to vejo živinoreje naše družbe ne silijo le vedno večje potrebe po mesu, ampak predvsem zahteve po ra-zumnem izkoriščanju doslej neiz-rabljenih površin, ki zaradi nara-ščajoče nezaposlenosti spet prid-o-bivajo veljavo. Razume se, da bo morala biti ta ovčereja organizirana sodobneje od tiste na Šar planini,

se pravi z manjšim številom delov-nih moči, s tem v zvezi pa stopa v ospredje vprašanje, kako ovčje črede zavarovati pred risi in vol-kovi. Sprašujem, ali bomo tudi na-šim pastirjem dovolili nositi (in upo-rabljati) karabinke, ali pa jim bomo za varstvo čred dodelili poklicne lovce? Prav gotovo se to ne bo zgo-dilo, ampak bo treba zveri tako raz-redčiti, da ne bodo več povzročale občutne škode. Šarplaninski risi so nedvomno že tako zredčeni, saj smo se že v osnovni šoli pred zad-njo vojno učili, da so risi na Šar planini silno redki. V tem dejstvu velja torej iskati vzroke, da šarpla-ninski pastirji z risi nimajo nobenih nevšečnosti, ne pa v risovi zverski naravi.

Čop priznava, da bo treba rise drža-ti na kratko in sprostiti odstrel (če se izkaže, da je risovo poseganje med ovce prehudo), da bo treba z njimi ravnati kakor z drugimi zver-mi (lisice očitno izključuje, ker jih zakon o lovstvu ne varuje) oz. s parkljasto divjadjo. Kako si to raz-laga, ni težko uganiti. Do nadalj-njega uživa ris popolno zaščito in prizadete lovske družine nimajo nobenega vpliva na odločanje o odstrelu te zveri. O odstrelu risa se odloča tako, da se od številč-nosti 80 živali dovoli odstreliti samo štiri rise na leto, kar je komaj dvaj-setinka številčnosti ali preprosto — eno samo leglo. S takšno politiko se risu daje prednosti, ki jih nima nikjer v prosti naravi in ki še malo ne veljajo za parkljasto divjad. In ravno zategadelj se ris prostorsko širi, pri tem pa je na udaru pretežno

srnjad, ki je osnova za gospodar-jenje v loviščih.

Nihče od lovcev, ki so prebrali Čo-pov prispevek o risu, se ne more znebiti vtisa, da je Čop slepo za-verovan v to zares lepo in zanimivo zver. Celotni neki pravoverni lovec, ki mu je tisto z vrha vselej sveto, mi je izjavil, da Čop vse obrne risu v prid. Da je znanstvena nepristran-skost pri tem nemajhna sirota, pri-čajo med drugim tudi Čopove ob-tožbe na račun notranjskih lovcev, ki da so nezakonito odstrelili tri rise (prav tam, str. 350 in 351). Ko gre za risove žrtve, je Čop priprav-ljen priznati samo sledove kremp-ljev, če pa risu utegne kaj koristiti, potem takoj poprime za vsak do-kazni znak in ga povzdigne na »oltar resničnosti«. Sicer pa — kaj se ve, morda ima prav! Prisila, ki je v nasprotju s koristmi ljudske skupnosti, ni še nikoli prinesla nič dobrega. Le kako naj kaj pripo-more k vzgoji lovske pravičnosti, ko pa izziva odpor? Če bi bil od-strel risa sproščen in če bi o njem odločali v lovskih skupnostih, zago-tovo ne bi bilo nobene utaje, o tem smo lahko prepričani! Še zlasti velja poudariti, da obstoječe stanje škoduje tudi znanosti, saj se tisti, ki o risih kaj vedo povedati, iz pro-esta ali iz bojazni zavijajo v molk. Toliko v razmislek vsem, ki jim je kaj do tega, da o risu pridejo res-nici do dna. Nujno je bilo treba namreč razbistriti nekatera pojmo-vanja in opozoriti na izrek, ki se glasi: »Nobena znanost ni tako po-polna, da ji ne bi koristil kanec ljudske modrosti...«

Tujina o krogli ABC

Slavko Kovač

Pred leti, ko je naš znanstvenik prof. dr. France Avčin delal na svojem izumu, smo lovci zvedeli veliko o nastanku te krogle. V našem glasilu je opisal svoje delo in raziskovanje pa tudi to, da je žal povsod doma naletel na gluha ušesa in nerazumevanje in je zato moral svoj izum ponuditi tujcem. Odkupilo ga je avstrijsko podjetje Hirtenberg in ga uvrstilo v svoj program. Na mednarodnem trgu je konkurenca izredno ostra in renomirana podjetja nastopajo z zelo pestrim izborom različnih krogel. Že samo dejstvo, da izdelujejo danes 43 modernih kalibrov z več kot 200 različnimi krogami ali polnjenji, nam pove, kako močna je konkurenca za vsako novost. Zato je

tem bolj razveseljivo spremljati, kako si krogla ABC počasi, a vedno bolj vztrajno pridobiva vse širši krog privrženecv. Seveda dobiva pri tem marsikak nizek udarec nelojalne konkurence in celo v domačem okolju je bilo o njej slišati veliko domnev in namigovanj; vendar je vse to zraslo na tujem zelniku.

Tem bolj je razveseljivo, da je v enem zahodnonemških časopisov (Die Pirsch, št. 5) znani balistik Rolf Hennig objavil objektivno analizo o zanimivih opažanjih pri praktični uporabi različnih krogel, med njimi tudi ABC.

Pri uporabi razantnih kalibrov .222 Remington, 6.5×57 , 7×64 , 7×65 R in .300 Weatherby Magnum z različnimi

krogami (delni plašč, H plašč z bakr. votlo konico itd.) je pri divjadi, ki ni obležala v ognju, opazil neznačilne strelne znake. S temi naboji je ustrelil 500 glav razne parkljaste divjadi. Na podlagi zapiskov, analiz in izkoženja te divjadi je prišel do prepričanja, da so nejasni in neznačilni strelni znaki v tesni zvezi z učinkom visokorazantnih nabojev. Šestinosedeset glav parkljaste divjadi vseh vrst je uplenil z naboji kal. 6.5×57 s 6 g kroglo (delni plašč). Z lovskim učinkom je bil zelo zadovoljen. Večina divjadi je padla na mestu ali po nekaj skokih in le malo živali je prišlo nekoliko dlje. Če pa je bilo potrebno iskanje, so bili predpogoji za to izredno slabi:

Na begu...

Foto Janez Černač, Diana

Gamsi se čez leto najraje zadržujejo na zgornjem robu planinskih gozdov.

Foto M. Pogačnik

— pri težki in srednje težki divjadi ni bilo izstrelne rane, vstopna rana pa je bila tako majhna, da jo je večkrat našel šele pri iztrebljanju divjadi,

— krvnega sleda pri vseh teh primerih ni bilo,

— ostanek krogle je našel nekje v telesu divjadi; krogla je izgubila veliko prvotne teže, ker se je razdrobila v številne drobce, vso energijo pa je izgubila ob udarcu v telo.

In kakšna je bila videti uplenjena divjad? Na zunaj je bila videti v redu, izstrelne rane običajno sploh ni bilo, če pa že, je bila zelo majhna. Tudi pri iztrebljanju take divjadi ni bilo opaziti večjih poškodb. Ko pa si to divjad izkožil, si pri vsej brez izjeme opazil na vstrelni strani velike podplutbe, ki so velikokrat zajele celo stran telesa od vratu do stegna. To je veljalo tudi za večjo divjad. Hennig je domneval, da te velikanske podplutbe nastajajo zaradi izredno močnega in sunkovitega pritiska, ki se kot val širi po telesu, ki ga zadene izredno hitra krogla. Vse krogle, ki jih je uporabil, so imele hitrost okrog $V_0 = 1000$ m/sek. S tem si je razlagal tudi neznačilne strelne znake pri zadeti divjadi. Z nadaljnjimi preskusi pa je ugotovil, da to ni res. Pri odstreli divjadi s šestgramsko polno koničasto kroglo kal. 6.5×57 , ki ima enako hitrost kot prej uporabljena šestgramska krogla z delnim plaščem,

je bil učinek po lovski plati slabši; divjad ni padla na nastrelu in potrebno je bilo iskanje in usmrtilni strel. Pri izkoženju divjadi pa je bilo opaziti le manjše podplutbe okoli rane, čeprav so bili hitrost krogle in drugi balistični podatki enaki kot pri krogli z delnim plaščem. Torej močnih podplutb — in zato slabše kakovosti mesa — ni povzročila hitrost krogle. Po vseh preskusih in ugotavljanjih je Hennig prišel do prepričanja, da je za to kriva hitrost izgubljanja (oddajanja) energije pri zadetku v telo. Šestgramska krogla z delnim plaščem kal. 6.5×57 se je redno razbila v majhne delce in le manjši del krogle je ostal cel, z razbijanjem pa je ta krogla hitro izgubila celotno energijo. Polna koničasta krogla istega kalibra pa ni izgubila ne svoje teže ne oblike in je obdržala veliko energije, ko je zapustila zadeto telo. Energijo, ki jo je pustila v telesu, je na vsej poti oddajala enakomerno. Take izkušnje si je Hennig nabral tudi z vsemi drugimi kalibri in različnimi konstrukcijami krogel in tako je spoznal, da so podplutbe tem večje in izrazitejše, čim hitreje oz. trenutno se krogla razbije in s tem bliskovito izgubi energijo, ki izzove močan pritisk; ta pritisk kot val potuje po telesu in raztrga ožilje ter povzroči strahovite podplutbe v tkivu.

Hennig se je pri svojem preskušanju

spomnil tudi na kroglo ABC. Izbral si jo je v kal. 7×64 (10 g) in jo preskušal 4 leta. Z njo je ustrelil 119 glav parkljaste divjadi vseh vrst. Od teh živali ni bila nobena izgubljena, čeprav je bilo nekaj zadetkov zaradi streljanja v raznih položajih (divjad na begu ipd.) izrazito slabih, bilo je pač tako, kot se dogaja v lovišču z intenzivnim in visokim odstrelom parkljaste divjadi.

O celotnem odstrelu je Hennig vodil natančen dnevnik z vsemi podatki o divjadi, strelni razdalji, vedenju divjadi pred strelom, med njim in po njem, o dolžini bega od nastrela, velikosti vstrelne in izstrelne rane, poškodb na uplenjeni divjadi, o obliki najdenega izstrelka in o opisu iskanj po krvnem sledu, ki so bila potrebna. Pri odstrelu vseh 119 glav divjadi je bilo treba petkrat iskati po krvnem sledu, avtor pa poudarja, da do tega ne bi prišlo, če bi pri odstrelu upošteval običajne strelne razdalje in če bi vedno streljal z naslonom. V svojem članku je opisal vseh pet primerov iskanja košut in telet damjekov. Vseh pet iskanj je bilo uspešnih; čeprav so bili zadetki slabi (v tanko črevesje, v stegno, v prednjo nogo), je divjad ležala ali pa jo je pes dvignil razmeroma blizu nastrela.

Nato avtor članka navaja svoje glavne ugotovitve:

— vstrelne rane so majhne, nekoliko večje so le izjemoma, in sicer, kadar zadene krogla pred ciljem kako oviro in jo prebije. V tem primeru so vstrelne rane velike kot 2-kraten kaliber krogle;

— izstrelna rana pri srednje veliki in veliki divjadi je imela premer 1–2,5 cm. Precej večja je bila le pri zelo šibkih damjekovih teletih in zelo šibki srnjadi;

— ostanek krogel je našel le izjemoma, ker je krogla skoraj redno prebila telo živali, na katero je streljal. Krogla ni prebila telesa le v treh izjemnih primerih (krogla, ki je prebila 2 damjeka, je drugemu ostala pod kožo, krogla, ki je pred damjekom prebila oviro, in krogla, ki je prebila jelena od zadaj skozi stegno po vsej dolžini telesa in obtičala pod kožo na lopatici);

— razen v zgornjih primerih je bila izstrelna rana okrogla in kot izvrtana, brez raztrganin. Tudi če ni bilo snega, je bilo toliko krvi, da si lahko sledil s prostim očesom;

— vsi najdeni izstrelki so imeli enako obliko. Konica krogle se je razcepila do konca vrtine v enake »ovnove polže« z ostrimi robovi in premerom 14 mm.

Najdene krogle so izgubile le kak gram teže;

— pri lovu v gozdu je krogla v več primerih pred ciljem zadela v razne ovire (trava, praprot, vejice). Druge krogle se ob takih ovirah redno razletijo, drobcu pa zadenejo žival, ki zato kasneje pogine. Krogla ABC pa se ne razbije, kvečjemu bi bilo mogoče, da bi zaradi ovire spremenila smer. V večini primerov pa se to ni zgodilo. Hennig je zabeležil le dva primera, ko so ovire krogli ABC spremenile smer.

Glavni razlog za preskus krogle ABC pa je bil, da bi ugotovil, kako vpliva strel s to kroglo na videz divjačine.

Teoretična razglabljanja so dajala sluti, da se bo ta krogla v tem pogledu obnesla veliko bolje kot druge. Praktične izkušnje so to potrdile. Raztrganin, ki jih povzročijo številni drobcu, pri tej krogli ni. Sploh so bile raztrganine pri tej krogli zelo redke, nastale so le pri zelo šibkih in lahkih živalih (srnjad). Predvsem pa ta krogla ne povzroča močnih podplutb globoko v tkivu, ki vrednost divjačine zelo zmanjšajo. Pri krogli ABC so bile podplutbe omejene le na ozek in ostro omejen krog okoli vstrelnega kanala, tako da poškodovana mesta zlahka izrežemo in odstranimo brez večjih izgub mesa. Meso je tako pri dobrih kot slabih streljih ostalo veliko bolj kvalitetno kot pri uporabi drugih modernih krogelnih nabojev.

Hennig ocenjuje kroglo ABC ugodno in poudarja, da je precizna, da zadeta divjad pušča dober krvni sled, da je neobčutljiva za ovire in jo priporoča tudi pri iskanju obstreljene divjadi v goščavah. Prav posebno pa opozarja na njeno lastnost, da ne zmanjša kakovosti mesa divjadi zaradi močnih podplutb in številnih kovinskih in svinčenih drobcu.

Res je, da je pri njegovih preskusih s kroglo ABC obležalo v ognju le 40 % divjadi, vendar je večina druge divjadi padla v bližini in je zaradi vidnega krvnega sleda ni bilo težko najti. Iz zanimive Hennigove razprave vidimo, da je imela večina konstruktorjev modernih krogel pred očmi cilj, da krogla bliskovito učinkuje na zadeto divjad. To jim je očitno v veliki meri uspelo. Pozabili pa so na tri negativne lastnosti takih izstrelkov: da je tako meso zaradi številnih kovinskih in svinčenih delcev manj kvalitetno oziroma deloma neužitno ali zdravju škodljivo, da velikokrat, če je zadetek slab, ni krvnega sleda (ker ni izstrelne rane) in da se krogla zaradi velike hitrosti in svoje

konstrukcije razleti že ob ovirah pred ciljem, drobcu pa ranijo divjad, ki zato pogine ali hira.

V zadnjem času lahko kroglo ABC v raznih kalibrih kupimo tudi pri nas, ker jo je uvozilo podjetje Agrotehnika-Gruda, tozdr Lovce, ki ima svoje poslovalnice po vsej Sloveniji. Verjetno bodo tudi naše praktične izkušnje podobne izkušnjam poklicnih lovcev v bogatih podonavskih loviščih, ki že vrsto let prisegajo na to kroglo. Gotovo bo pri današnjih visokih cenah mesa divjadi

pri nas in v svetu imela vedno večji vpliv tudi kvaliteta. Uvozniku prav gotovo ni vseeno, če za drag denar uvaža uplenjeno divjad, ki je na prvi pogled lepa, po izkoženju pa se izkaže, da je velik del mesa manjvreden. Zato bo uporaba krogle ABC zanimiva tudi s te plati.

Ob pisanju tega članka sem izvedel za nenadno smrt konstruktorja krogle ABC prof. dr. Franceta Avčina. Ta članek naj bo skromna zelena vejica na grob enega prvih v naših lovskih vrstah.

Ko sem poslušal spev ledenih svatov

Franc Šetinc

Z ruševcem, krivorepim gorskim vitecom, sem se prvič srečal v planinah nad Rutom. Bilo je maja, malo pozno, ker so se petelinom odtajali kljuni že aprila. Tisto leto je toplo vreme zgodaj pobralo sneg. Okrog »mladinske koč« , kjer pogosto gostujejo tudi lovci, je bilo že kopno. Kar malo hudi so bili name, ker nisem prišel vsaj ob prvomajskih praznikih, ko so se, kot se reče, ledeni svatje kar sami od sebe nastavljali lovcom.

Ko smo se ob dveh ponoči odpravljali v goro, je kar dobro kazalo. Dokler je šlo z avtom, smo se peljali, potem pa smo peš prečkali zaplato snega in se povzpeli do koč. Popili smo topel čaj in nekaj malega prigriznili, Arman pa je opomnil, da je čas, da se odpravimo do koč; tako pravijo skrivališču, kjer čaka lovec na petelina. Bil sem kar malo razočaran, ko sem videl, da gre le za prostor v rušju, kjer se pritajiš, da te ruševce, ko prileti, ne zazna. Vse mora biti čim bolj naravno, kajti petelin takoj opazi, če je človekova roka kaj spreminjala na njegovem rastišču. Ne mara, da nepoklicani šarijo po njegovem domovanju; zjezi se in odleti drugam.

Svež gorski zrak me je omamljal, ko sem buljil v mrak in čakal, da bo začela noč bledeti. Začelo je pršiti. »To bo hitro minilo,« je rekel Bizalj in me z odejo pokril po kolenih. Nenadoma sem zaslišal petelinov izziv tekmeču: »Čššuj, čššuj,

čššuh...« Arman se mu je odzval, petelina je oponašal tako čudovito, da sem sprva mislil, da je ruševce sedel na vejo tik za mojim hrbtom. Napeto sem oprezal, kdaj bo privršal petelin in se spustil na goličavo pred mano, pa se je z vrha prikadila megla. Upali smo, da jo bo hitro odneslo v Baško grapo, toda kot nalašč se je obirala, kakor da bi nam hotela ponagajati. Ruševci so pihali okrog nas, grulili, frfotali, toda videli nismo nobenega. Ko se je megla naposled razkadila, je bil že dan. Ruševčev svatovski spev je bilo slišati samo še od daleč, njegov odmev se je izgubljal nekje visoko nad koč. Bil sem kar malo razočaran, ko sta mi lovca povedala, da je s tem lova konec. Spustili smo se do »mulatiere«, po kateri so Lahi z mulami prenašali hrano in strelivo za vojake v bunkerjih ob stari meji. Tedaj je švistnil mimo naših presenečenih glav mlad petelin. Letel je nekam v nižino; lahko bi bil s puško pomeril vanj, toda takih svatov se v letu ne strelja.

* * *

Naslednje leto sva se z Armanom prestavila više v planine, v bližino snežnega plazu, bele pristajalne steze, kot nalašč za ruševčev svatbeni ples. Lovce je prejšnje dni videl kar tri, kako so privršali, se spustili na sneg, drsali po njem, vozili kočijo, poskakovali, se šo-

Ruševac pri dvorjenju

pirili in pretepali. Bil je prepričan, da se bo čudovit prizor ponovil tudi meni. Niti dež, ki je padal vso noč, mu ni omajal upanja.

Sedela sva v rušju in nisva opazila, kako sva premočena, čeprav sva se ogrnila z odejami. Ko je prišla prava ura in bi morala zaslišati tisti značilni »čššuj«, je bilo vse tiho, da naju je bolelo od tega. Nape njala sva ušesa in se jezila na dežne kaplje, ker sva mislila, da so preglasne.

Tedaj se je nekaj nad nama zgabilo in sfrfotalo nad najinima glavama dol proti globači.

»Hudiča, kako se je pritajil,« se je jezil Arman. Morda je ves čas čemel pod kašnim rušjem za najinim hrbtom in čakal trenutka, da se nama izmuzne. Bil je tako previden, da ni niti enkrat zapihal, gruliti pa je začel, ko je bil že daleč pod nama. Njegove kitice so bile kar nekam zmagoslavne. Ha, pa sem vaju! se nama je posmehoval. Ostal sem še eno noč, toda lilo je še naprej. Še preden sva z Arma-

nom prišla do koča, sva bila že premočena. Kako poldrugo uro sva čakala in ker petja ni bilo, sva se vrnila v kočo. Kunsterle je tačas pripravil obilen zajtrk; posebej se je postavil z domačim žolodcem, ki nam je kar se da teknil. Prepričevali so me, da bi ostal še eno noč, toda obveznosti so me klicale v Ljubljano.

* * *

Tretje leto so me povabili v Mojstrano. Lovec mi je rekel, da je že pred dnevi uredil koč visoko v Karavankah, nekje pod Kepo, tako da se je ruševac že navadil nanj. Ob enajstih zvečer sva se odpravila na pot, malo pred tretjo sva že čepela v zavetju ruševja. Hodila sva ob sami meji, včasih po naši strani, včasih po avstrijski, če je bilo tam manj snega. Ko sva prišla na cilj, sva se morala preobleči, ker sva bila od spešne in naporne hoje mokra do kože. Potem sva čakala, da se naredi dan. Pod sabo sva

imela ves Korotan, razločno sva videla morje migotajočih luči, kako so z bledenjem noči tudi same ugašale.

Nedaleč od naju je zapihalo:

»Čššuj, čššuj, čššuh...«

Hotel sem naglo potisniti puškino cev skozi rušje, pa mi je lovec zadržal roko in s prstom na ustih ukazal, naj mirujem. Samo ena nepredvidna kretnja, pa bo vse pokvarjeno!

Ko ga je lovec začel oponašati, se je petelin raztogotil in začel pihati še glasneje, prileteti pa le ni hotel. Čez čas je začel malo nižje gruliti...

Lovec je predlagal, da bi se po hrbtu previdno splazila do konca rušja, kjer bi ga morala zagledati. Sonce je bilo medtem že vzšlo in ozarilo dolino pod nama. Če bi imela čas, bi lahko občudovala drage nam koroške kraje.

Od mraza sem ves drgetal. Roka ne bo mirna, če bom moral streljati, sem se ustrašil lastnih misli. Morda

sem si celo želel, da bi ruševce odletel...

Ko sva se spustila po strmali do tja, kjer bi se nama moral odpreti razgled, ni bilo videti nobenega ruševca. Pač: bili so povsod okrog naju, veličastno so grulili, vabili, čeprav so bili nevidni in zato nedosegljivi.

Ko sva se spustila do lovca, ki naju je čakal na grebenu pod nama, je že od daleč vzklikal:

»Čisto pod mano je vozil kočijo, lahko bi bil desetkrat streljal nanj...«

* * *

Četrto leto me je spet povabila lovska družina Podbrdo. Tokrat me Arman ni vodil v planine nad Rutom, temveč daleč naokrog z avtomobilom do Litostrojske koče, od koder sva se vzpela do nekdanjih italijanskih kasarn in se nekje za Možicem vgnezdila v rušju. Obetal se nama je lep dan in dober lov.

»Spet ste prišli prepozno,« se je malo pojezil Arman, ki me je pričakoval med prvomajskimi prazniki,

prišel pa sem spet nekaj dni pozneje.

Ruševci so začeli pihati, preden se je tako zdanilo, da bi jih lahko razločno videla. Bili so povsod okrog naju, za hrbtom, nekaj deset metrov pod nama in še kje. Kokoške v globeli so hudobno zaklokale. Bila je nevarnost, da nama speljejo svate. In res: tisti za najinim hrbtom se ni več oglasil, onadva pod nama, ki sta se že začela ravsati, čeprav zakrita najinim očem, sta se neslišno spustila niže k ruševkam.

Na grebenu, kakih dvesto metrov daleč, desno od Možica, sem zagledal temno postavo, kako poskakuje. »Najbrž ga zebe, pa se želi malo pogreti,« sem rekel, misleč na lovca, ki sva ga pustila na preži, da bi naju opozoril, če bi se pojavil petelin na drugi strani.

»Kakšen lovec, to je ruševce,« se je zasmel Arman.

Tedaj se je na grebenu z leve prikazal črni svat, obsijan od sonca, da se mu je perje kovinsko svetilo. Pomeril sem proti njemu, pa mi je bilo polno vej napoti. Nekako mi je uspelo razmakniti rušje in ustre-

liti. Ruševce se ni niti zmenil za moj strel, temveč je pel kar naprej. Ko sem drugič sprožil, je izginil. Zdelo se mi je, da se je mrtev zgrudil.

»Predaleč,« je rekel Arman.

Na tihem sem upal, da ni res. Ko sva merila korake in sva jih naštel več kot osemdeset, sem si še vedno želel, da bi ga našel v visoki travi in cvetju, ki me je opajalo s prijetnim vonjem. Toda bile so samo želje...

Bogatejši za izkušnjo, kako se meri razdaljo, sem bil naslednje jutro spet v kočju. Bilo je mirno, brez vetra, kar je veliko obetalo. Z Armanom sva pazila, da ne bi zaradi najinega presedanja zahrstela kaka vejica in naju izdala.

»Slišite, že piha,« mi je šepnil Arman.

»Slišim,« sem pokimal. Kako ne bi slišal, saj so me bila sama ušesa!

»Zdaj pa bo,« se je veselil lovec.

»Da,« sem se veselil tudi sam.

Petje je trajalo vsega pet minut, nato je utihnilo. Zajela naju je gluha tišina.

Lisice se na določenem območju najbolj ustalijo takrat, ko zreajo mladiče.

Foto Janez Černač, Diana

»Kaj se je zgodilo?« je brundal Arman.

Skomignil sem z rameni. Res nisem mogel razumeti, zakaj je bilo petja kot na ukaz tako hitro konec. Vlekel sem na ušesa, prepričan, da bo petelin spet zapihal.

»Ej, orel jih je pregnal,« je vzdihnil lovec.

Visoko nad nama je v počasnem letu krilila mogočna ptica, strah in trepet ruševcev... Ko sva prišla do Litostrojske koče, je bilo vse naokrog samo petje. Mladi ruševci so se razčeperili s prvimi krivci in poskušali premamiti kako kokoš, potem ko so bili starejši že pijani od opoja jutranje ljubezni!

* * *

Mislil sem, da bo treba čakati še eno leto, pa sem nepričakovano dobil vabilo iz Cerknega. »Pridite takoj, še ta večer,« sta me klicala Mavri in Brelih iz Ete. Tisto jutro sta imela gosta, pa je zgrešil. Kakor da jaz ne bi mogel!

Foto Z. V.

Ob enajstih zvečer sem bil v Cerknem, kjer je bilo pred hotelom polno mladine, razvnete od poskočnih plesov. Hitro smo se spravili v džip in se odpeljali proti Porezni. Nekje na polovici poti so nam ugasnile luči. Menda smo obtičali na ozki stezi tik nad prepadom. Malo smo tolkli po avtomobilu, se jezili na »ruska jajca« in se hip zatem razveselili, ko je elektrika kar na lepem spet posvetila. Ko smo prišli do lovske koče, je bil močan veter, ki ni obetal nič dobrega.

Malo sem legel. Hoteli so naložiti name več odej, pa sem mislil, da bo ena dovolj. Sanjalo se mi je, da hodim po stezi. Ko pridem do koče, me veter vrže na tla. Tedaj zapiha petelin, jaz pa se ne morem dvigniti, da bi streljal... Tisti hip se prebudim in ugotovim, da ves drgetam od mraza. Še kakšno odejo bi zvlekel nase, pa me že kličejo, da bo treba na pot.

Veter je malo pojenjal, toda piha še vedno. Šele ko se prekobalimo čez greben in se spustimo proti kotanjam samotnih goljav, je vse mirno. Z Brelihom se spraviva v zavetje rušja in čakava, da se oglasi petelin, ki se ravna še po stari uri... Moral bi prileteti blizu naju, oglašil pa se je precej niže. Klicala sva ga, pa se nama ni odzval. Potem sta zapihala še dva ali trije, toda vsi so bili precej daleč. Ko se je lepo zdaniilo, je bilo slišati spev, kakor da nastaja pevski zbor.

Spustila sva se po košenini do poti, nato pa se odpravila proti drevesom ob robu grebena, visoko nad Cerknem. Nenadoma se nama je pokazal: desno od naju je poskakoval in grulil. Bil je spet predaleč. Za njim je poskočil še eden, ki prej ni bil viden, kar je pomenilo, da sta se pripravljala na pretep.

»Kaj pa, če bi pomotoma dva?« sem se na tihem strahoma spraševal.

»Sto metrov,« je ugotovil Brelih. Predaleč. Za grebenom sva zagledala petelina, ki se je previdno plazil od smreke do smreke. Seveda nama je ušel.

V lovski koči smo pripravili zajtrk. Mavri me je tolažil, čeprav sem videl, da mu je žal, ker nisem imel sreče. Na tihem sem razmišljal, zakaj ne bi mogli nadaljevati lova. Kje pa je rečeno, da mora biti ob sedmih vsega konec!

Snamem puško in se odpravim na potep okrog koče.

»Kaj pa, če ga srečam?« se pošalim.

»Kar po njem,« rečeta oba hkrati.

Ko sem zunaj, pogledam najprej proti vrhu Porezna, ki je že ves v soncu. Spomenik, ki daje vršacu nov obris, spominja na pomlad 1945, ko so se enote 9. korpusa spopadle s sovražnikom. Še dva tedna in vsa južna stran bo kot en sam pušelj. Tudi alpsko možino, ki ji pravijo kar kraljica, bo mogoče najti v kakem skritem kotu.

Grem po desni strani grebena, kamor še ni sonca in kjer tudi ne slišim petelinovega petja. Ko pridem na sončno stran, zaslišim zveneče gruljenje. »Kakih petsto metrov bo,« si rečem po tihem.

Ob prvih drevesih nekaj zapiha. Ali je mogoče? se zdrznem. Zapiham še sam, čeprav se nase preveč ne zanesem. Začudim se, ko slišim, da mi ruševce vrne izziv.

Plazim se po tleh in pazim, da ne bi počila kaka vejica.

Prikradem se do roba gozdiča, ko ga naenkrat zagledam. Obvisel je na najnižji veji bukovega drevesa, ves razčeperjen, gizdav, obrnjen proti soncu, torej stran od mene. Razločno vidim njegov bel podrepek.

Poklekнем, da bi ustrelil, toda vmes je veja, ki mi zakriva pogled. Po vseh štirih se odplazim še kak meter naprej, v strahu, da črni svat ne bi odletel. Dvignem se in ustrelim. Petelin omahne nekam proti rušju pod drevesom.

Ko je vse končano, se pogreznem v molk. Zdi se mi, da sem nečesa oropan, nečesa lepega, kar se ne bo več ponovilo. Dokler sem hodil na ruševca, je bilo upanje, ta najlepša spodbuda za moje sanje, zdaj pa je samo še praznota!

Čez pol ure prinesem ruševca v kočo. Skrijem ga in ponagajam lovčema:

»Na drevesu je — ali lahko streljam? Nekam mlad se mi zdi...«

»Kaj pa čakate?« se ujezita. »Mislite, da vas bo čakal?«

Takrat sem šele začutil, kako je pri duši lovčema, ko me gledata, kako si zatikam vejico za klobuk. Gostova sreča je tudi njuno veselje! In razočaranje — tudi njun pelin!

Lovska organizacija

LD Bojansko-Štore je razvila svoj prapor

Na Svetini, znanem in prelepem kraju nad Štorami, je bilo lani 18. septembra nad vse slovesno. LD Bojansko-Štore je pred domom Franja Vrunča razvila svoj prapor. Že zgodaj dopoldne so rogisti ZLD Celje naznanili začetek slovesnosti. Ko je vodja lova Polde Rozman postrojil člane družine, je starešina Rajnhold Jelen pozdravil vse navzoče in v otvoritvenem govoru opisal nastanek, razvoj in delovanje družine vse do danes.

Naša družina je bila ustanovljena leta 1946 in je ob ustanovitvi štela 22 članov. Žal na slovesnosti nismo pozdravili nobenega izmed njih, kajti vse je že vzela Morana. Naloge takrat ustanovljene družine so se bistveno razlikovale od današnjih. Voja vira je močno porušila ravnesje vsega življa v naših gozdovih. Treba je bilo postaviti temelje vsega tistega, česar plodove danes uživamo. To so bili kleni možje, ki jim ni bilo žal ne časa ne denarja, da so uresničevali cilje, ki so si jih postavili. Prvega srnjaka so uplenili leta 1953, kar dokazuje, da je preteklo kar nekaj let gojitve, preden so začeli posegati med srnjad.

Ko je starešina končal govor, je predlagal, da se s pohvalno listino zahvalimo osimim najstarejšim in najzaslužnejšim članom za njihovo delo. Pa tudi vse druge člane družine je pohvalil za požrtvovalno delovanje v lovski organizaciji.

LD Bojansko-Štore šteje danes 43 članov, od tega so trije pripravniki. Na svoji redni letni skupščini smo se soglasno odločili, da bomo razvili svoj prapor in vsi člani so rade volje po svojih močeh pomagali, da smo to željo uresničili.

K praporščaku Karlu Doberšku je pristopil boter Dušan Burnik in razvil naš pre-

lepi prapor, ponos vseh članov družine. Petintrideset trakov krasi zdaj vitrino v domu in več kot 160 žebličkov je okovalo drog, ki nosi naš simbol.

Ko se je slavnostni del praznovanja končal, so si vsi navzoči — številni lovci iz sosednjih družin in krajan — ogledali še lovsko strelsko tekmovanje na našem strelišču nedaleč od doma. Ob obveznem srnjakovem golažu in drugih lovskih specialitetah ter ob dobri kapljici in ob vižah domačega ansambla se je dan precej zavlekel. Vsi pa smo se, ko smo odhajali, še enkrat ozrli na vitrino s simbolom naše družine.

Tonči Rozman

Kako gospodarimo v LD Šmarna gora

Lovišče naše LD je v zračni črti oddaljeno od Ljubljane komaj 7 km. Meri 3780 ha; od tega je lovne površine 3500 ha, nelovne pa 280 ha, vendar pa se nelovna površina zaradi intenzivne pozidave iz leta v leto večja, tako da imamo pravzaprav samo še okrog 3000 ha lovne površine. Zdaj pa nam bo gorenjska avtocesta, ki jo gradijo, lovišče razpolovila. Zaradi bližine mesta nima divjad v lovišču

nobenega miru, saj je pozimi in poleti na Rašici in Šmarni gori mnogo obiskovalcev, poleti in jeseni pa so poleg tega gozdovi polni avtomobilov, s katerimi se pripeljejo gobarji in nabiralci gozdnih sadežev.

28. 1. 1984 smo imeli letno skupščino, na kateri smo največ razpravljali o krmljenju in ohranjanju življenjskega prostora divjadi in o odstrelu.

Vse pohvale je vredno, da se nam je članom LD z velikimi naporji kljub opisanim težavam in težkim življenjskim razmeram za divjad posrečilo obdržati primerno številčnost divjadi, in sicer od gamsov, ki so se na tako majhnem življenjskem prostoru, kot je Rašica, že skoraj preveč razmnožili, pa do muflonov, ki krasijo Šmarno goro.

1. septembra 1983 na Svetini: Dušan Burnik (boter) — levo, praporščak Karel Doberšek — desno. Foto T. Rozman

Člani LD Bojansko-Štore s svojim praporom

Foto T. Rozman

Največ je v lovišču srnjadi. Leta 1983 smo uplenili že 90 živali, od tega polovico srnjakov. Seveda se z vrhunskimi trofejami srnjakov ne moremo pohvaliti, za kar je največ krivo stalno vznemirjanje divjadi. Da smo s srnjadjo v preteklih letih pravilno gospodarili, pa kaže teža uplenjenih živali, ki se iz leta v leto več.

V zadnjih letih smo zgradili več krmišč za muflone, srnjad in fazane, lani pa dve krmilnici za divjega zajca, ki sta se zelo dobro obnesli, zato nameravamo letos napraviti še dve. Imamo tudi tri krmne njive za srnjad in muflone, ki jih nameravamo letos povečati, na gameljskemrodu pa urediti še eno, za katero smo zemljišče že dobili.

Poleg del v lovišču smo imeli veliko dela s tem, da smo do lovske koče napeljali zemeljski električni kabel in pripravili temelje za povečanje koče, ki ga načrtujemo za letos. Vsak član družine je moral opraviti 40 delovnih ur v lovišču in pri lovski koči, enako število delovnih ur pa načrtujemo tudi za letošnje leto. Javno pa moram pohvaliti nekatere člane, ki so opravili veliko več ur prostovoljnega dela, kot smo jih načrtovali.

Na priporočilo LZS smo posadili 88 dreves v spomin na tovariša Tita, velikega lovca in ljubitelja divjadi. Drevesa smo posadili v pirniškemrodu, na brežini, ker so bile vse groblje, v katerih je imela divjad zatočišče, zaradi komasacije odstranjene.

Na letni skupščini smo se tudi odločili, da bomo po svojih močeh prispevali k stabilizaciji in tudi mi prispevali delček svojih deviz s tem, da bomo 3 srnjake namenili za odstrel tujim turistom.

Čez dobri dve leti bomo praznovali 40-letnico ustanovitve naše LD. S pripravi smo začeli že zdaj, da bomo imeli za visok jubilej vzorno urejeno lovišče in lovsko koč.

Tone Gustinčič

Zbor pri Kamniti brvi

V sončnem, a hladnem novembrskem jutru se je z zborom pri Kamniti brvi začel za

gostitelje iz lovske družine Studenec pri Sevnici in za mnoge goste iz sosednjih družin Boštjanja, Škocjana, Bučke, Vidma, Rake, Krškega, Podloga in Sevnice nepozaben dan. Gostje prijetnih studenških lovcev so bili tudi člani lovskega pevskega zbora ZLD Zasavje iz Trbovelj in Zasavski rogisti.

Jutranji pozdrav so ob vročem čaju pričarali ubrani zvoki lovskih rogov. Tudi med lovom so strelcem na stojiščih med zvonjenjem brakov krajsale napete trenutke pričakovanja melodije rogista Boštjana, ki je s trinajstimi leti seveda premlad za strelca, zato se je s svojim mentorjem pridružil gonjačem.

Skoraj dve uri je »lízal jelen« stotnijo strelcev na stojiščih. Najboljšo in najhladnejšo šolo je doživela brhka lovka Rita. Navajeni milega obmorskega podnebja ji je ob stopinjah pod ničlo zamrznila zbranost in vsa otrdela je na nekaj korakov »spustila« mimo krepkega merjasca. Diana pa je kljub temu namenila lovski blagor nekaterim izbrancem, v glavnem gostom. Kapitalen merjasec z »zlatimi« čekani, štirje lanščaki, dve lisici in zajec so ležali po končanem lovu pred zborom lovcev in gonjačev. Lovovodja Lado je vsem upleniteljem divjih prašičev po stari šegi čestital s smrekovimi vejicami na klobukovi štuli. Ob melodiji »Pozdrav lovini« Zasavskih rogistov so vsi lovci sneli klobuke v zahvalo uplenjeni divjadi za lovski blagor. Ob tem slovesnem

Zvoki iz Boštjanovega roga krajsajo napeto pričakovanje.

Foto D. N.

Slovesno odkritje spominske plošče Jožetu Mikoliču.

Foto D. Namestnik

trenutku se je zbralo mnogo krajanov. Večina navzočih je prvič videla, da lovci spoštujemo divjad tudi še potem, ko leži mrtva in da jo vedno položimo na njen desni bok. Bili so presenečeni nad ubranostjo lovskih rogov in melodij, ki jih slovenski rogisti zaigramo tako ganljivo.

Taki melodiji — žalostinki so prisluhnili tudi pozno popoldne, ko so rogisti naznanili začetek svečanosti ob odkritju spominskega obeležja Jožetu Mikoliču, znanemu »Gorskemu carju«. Jožetu je pred leti malo po njegovem štirinsedemdesetem letu prenehalo biti srce prav na mestu, kjer je sedaj vzdignata spominska plošča, med čudovito Hubanjico in očarljivo Dedno goro.

Starešina LD Studenec Jože Puntar, ki vodi tudi znani lovski oktet, je v svojem govoru poudaril vrline in zasluge pokojnega Jožeta v lovstvu in med NOB. Bil je soustanovitelj njihove družine in njen dolgoletni funkcionar, trdega, a poštenega značaja, predan lovu, delu in človečnosti. Svečanost v njegov spomin so v navzočnosti številnih krajanov in lovcev s svojimi nastopi popestrili še Lovski oktet Studenec, pevski zbor ZLD Zasavje in mlada recitatorja iz osnovne šole Studenec. Na koncu svečanosti je v zahvalo za nepozabni dan prijaznim studenškim lovcom prek Dedne gore še enkrat zaplavala melodija Zasavskih rogistov...

Dane Namestnik

Zahvala članov Kluba prijateljev lova iz Celovca

Kot vsako leto smo bili člani Kluba prijateljev lova iz Celovca tudi letos gostje raznih lovskih družin v Sloveniji, kjer so nas sprejeli izredno gostoljubno, pa tudi brez lovskega blagra nismo ostali.

Ob tej priložnosti bi rad omenil, koliko lovskega užitka smo imeli štirje člani iz Roža na dveh obiskih.

Oktober lani nas je LD Pšata povabila na poljski lov. Ker pri nas poljski lov nazaduje, smo kar strmeli, ko smo gledali številne fazane, ki jih ima LD Pšata v svojem lovišču. Lov je bil izredno zanimiv in izvrstno organiziran. Domače rogiste je med igranjem spremljal in motil muzikaličen terier. Pri zadnjem pogonu, kjer smo prvič doživeli lovski ropot, smo spoznali tudi člana LD Rakitna, podpredsednika Rudija Ocvirka in tajnika Leona Fabijanija.

Kar hitro smo navezali prijateljske stike in s posredovanjem obeh lovcev smo bili decembra lani tri dni v gosteh tudi pri LD Rakitna. Ko smo si ogledali njihov revir, smo spoznali, da ne trdijo zaman, da ima ta družina eno najlepših lovišč v Sloveniji. Tudi v tej družini so nas sprejeli nadvse gostoljubno in prijateljsko in imeli smo lep lov, ki ga je sijajno vodil Franc Makuc. Ob tem naj omenim, da člani LD Rakitna niso samo dobri lovci, marveč tudi sijajni arhitekti in zidarji, saj so

lastniki prelepega lovskega doma, v katerem smo preživeli nepozabne in lepe lovske dni.

Vsem našim gostiteljem najlepša hvala, da so nam omogočili tako lepa lovska doživetja v matični državi!

Tomaž Mikl, KPLC

Več sodelovanja med uporabniki prostora

Triinštiridesetčlanski kolektiv LD Dobrava iz Gradišča v Slovenskih goricah je na letni skupščini ocenil delo v preteklem in sprejel zahteven delovni program za prihodnje leto. Kot je v svojem poročilu poudaril starešina Jože Majcenovič, so lovci naloge uspešno opravljali, čeprav so večkrat naleteli na precejšnje težave. Najvažnejša naloga, s katero so se ukvarjali, je bila gojitev in varstvo divjadi. Gospodarsko najvažnejša vrsta divjadi v njihovem lovišču je srnjad. Na skupščini so ugotovili, da je številčnost srnjadi dobra in da tudi pri odstrelu v družini upoštevajo določila gojitvenih smernic za srnjad. Lovci iz Dobrave menijo, da je za srnjad pomemben mir in ustrezno okolje z vsem, kar zagotavlja uspešno gošpodarjenje s populacijo srnjadi. Realizacija odstrela srnjadi je zadovoljiva in to velja tako za število uplenjenih srnjadi kot za starostno in spolno sestavo.

Dobravski lovci bodo tudi v naslednjem obdobju razvijali inozemski lovski turizem, s čimer se vključujejo v širša stabilizacijska prizadevanja. Lani so namenili za turizem 8 srnjakov, enako število pa bodo ponudili tujim lovskim gostom tudi letos.

Že nekaj let pa lovci iz Dobrave opažajo, da upada število male divjadi, zlasti zajca in fazana. Zajca niso lovili dve leti in zdaj vidijo, da so se dobro odločili. Pri tem pa opozarjajo na to, da bi morali tako okrepiti tudi v sosednjih lovskih družinah. Prav tako menijo, da bi bilo treba zajca v družinah lenarškega bazena vsaj delno zaščititi, tako da bi ukrep lahko širše ocenili.

Vsako leto izpuščajo v lovišče fazane. Izpuščanje je bilo

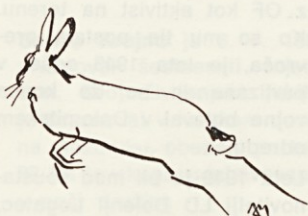
Košuta s teletom

Foto K. Lampe, Diana

lani uspešnejše kot v minulih letih, saj so v Andrencih pri Cerkvenjaku zgradili novo oboroženo fazano, in to v okolju, ki je naravno najbolj primerno za gojitev fazane. Vendar pa lovci ugotavljajo, da so na upadanje številčnosti fazane bistveno vplivale velike spremembe v okolju, zlasti hidro- in agromelioracije. Monokulture nimajo ustreznih vetrobranskih pasov, ni živih mej (remiz) in ustreznih vmesnih grmovnih površin. Zato menijo, da morajo v prihodnje vsi uporabniki prostora tesneje sodelovati. Lani so se začeli z Agrokombinomom iz Lenarta konkretno pogovarjati o nakupu ustreznih zemljišč, ki bi jih primerno uredili. To dogovarjanje bodo letos nadaljevali.

LD Dobrava praznuje v letošnjem letu 30-letnico obstoja in uspešnega delovanja, kar bodo posebej proslavili, predvsem z novimi naporami za smotrnejšo gojitev divjadi.

Marjan Toš

Strelsko tekmovanje za pokal Agrotehnike-Grude

Agrotehnika-Gruda je lani 8. oktobra že šestič priredila strelsko tekmovanje za njen prehodni pokal. Tudi lani je bilo tekmovanje na območju ZLD Novo mesto, organizirala pa ga je LD Padež na svojem strelišču. Organizacijo smo člani naše družine prav radi sprejeli, saj smo podpisali samoupravni sporazum o trajnem združevanju dela in sredstev s tozdi »Lovec«, ker menimo, da je to edina odkupovalka in izvoznica divjačine, ki v svojih poslovalnicah slovensko lovstvo oskrbuje z vsem lovskim materialom.

Tekmovanje je potekalo v izredno lepem vremenu, pripravili pa smo ga na lepem in dostopnem strelišču, ki smo ga člani LD Padež za to priložnost še posebno skrbno uredili. Vsa stojišča na strelišču za streljanje na umetne golobe in v tarčo »srnjak« so bila pokrita, tako da strelcev ne bi motil dež, če bi bilo vreme slabo. Ker strelci ne med samim tekmovanjem ne po njem niso imeli nobene pritožbe, lahko sklepamo, da smo tekmovanje vzorno organizirali.

Na tekmovanju je sodelovalo 109 strelcev iz 29 LD ozi-

roma 7 ZLD. Vsak strellec je streljal na 20 umetnih golobov in 10-krat v tarčo »srnjak«.

Med rezultati velja omeniti zares dober strelski dosežek Jožeta Vrbince iz LD Ig v tarčo »srnjak«, saj je dosegel kar 95 krogov. Na splošno so bili rezultati za približno 10 % boljši, kot prejšnje leto, kar lahko pripišemo lepemu vremenu, dobremu strelišču in seveda napredku strelstva.

Prehodni pokal Agrotehnike-Grude je tudi na tem tekmovanju osvojila ekipa LD Ig (739 točk), poleg tega pa tudi prehodni pokal LZS kot najboljša ekipa v streljanju v tarčo »srnjak« (359 krogov). Agrotehnika-Gruda je za strelce posameznike in za ekipe pripravila lepe pokale, medalje in praktične nagrade. Uvrstitev najboljših tekmovalcev:

Ekipa — kombinacija

1. LD Ig (739 točk), 2. LD Partizan-Krško I. (688 točk), 3. LD Senožeče (688 točk).

Posamezniki — kombinacija

1. Bogdan Jež, LD Ig (190 točk), 2. Jože Vrbinc, LD Ig (190 točk), 3. Jože Koritnik, LD Partizan-Krško I. (185 točk).

Tarča »srnjak«

1. Jože Vrbinc, LD Ig (95 krogov), 2. Marko Vilfan, LD Ig (92 krogov), 3. Bogdan Jež, LD Ig (90 krogov).

Umetni golobi — posamezniki

1. Bogdan Jež, LD Ig (20 golobov), 2. Jože Koritnik, LD Partizan-Krško I. (20 golobov), 3. Milan Rožac, LD Artiče (20 golobov).

Po uradnem delu tekmovanja so se strelci pomerili še v streljanju na izpadanje. Prvo mesto in prvo nagrado (MK puško »Brno«) je osvojil Ivan Tkalec iz LD Kresnice. Najstarejši udeleženec, Karel Lenardič iz LD Padež, in najmlajši, Anton Bobič ml. iz LD Škocjan, sta dobila lepe plakete.

LD Padež se Agrotehnikigrudi zahvaljuje za številne in bogate nagrade ter za zupanje, ker je smela organizirati VI. tradicionalno strelsko tekmovanje.

Tone Repovž, LD Padež

**Lovska zveza jih je
odlikovala
od 16. 2. 1983 do 1. 1. 1984**

(Nadaljevanje)

Zveza LD Gorenjske:

Srečko Prem, Anton Bešter, Vinko Lapanja, Lado Simončič, Janez Vilfan, Peter Štular, Franc Cegnar, Jože Hribnik, Franc Habjan, Marjan Žumer, Janez Eržen, Janez Koblar, Anton Globočnik, Rudi Klemenčič, Ivo Bajželj, Tone Šilar, Valentin Hribar, Anton Žagar, Jakob Odar, Alojz Iskra, Ivan Cerkovnik, Ludvik Dobravec.

ZLD No-

trajnske: Slavko Kovačič. **ZLD**

Savinjska dolina: France Po-

sedel, Jože Uratnik, Filip Za-

vršnik, Matevž Vovk, Ivan Po-

sedel, France Šuster, Justin

Hrovat, Ivan Čede, Jože Go-

sak, Milan Lesjak, Vid Han-

žič. **ZLD Celje:** Radislav Re-

berniki, Ferdinand Omerza,

Franc Markež, Franc Flere,

Ivan Kolenc, Rado Kampuš,

Ivan Praznik, Martin Remić,

Florjan Finkšt, Janez Štiglic,

Jože Krajnc, Franc Tiršek, Jo-

že Fedran, Janko Bezovšek,

Ciril Potočnik, Hubert Herček,

Marko Kolenc, Raško Potoč-

nik, Ivan Fale, Franjo Ver-

nik, Jože Krivec, Otmar Odar,

Miha Letonja, Anton Križ, Mi-

lan Pokorni, Valentin Ajdič,

Ferdo Mogu, Vekoslav Pocajt,

Mitja Šentjarc, Edo Repnik,

Martin Miklavžina, Franc

Kunst, Ferdo Umek, Rudi Ko-

stevc, Ivan Ogorevc, Franc

Šekoranja, Jože Ocvirk, Ante

Gobov, Franc Mernik, Franc

Gračner. **ZLD Idrija:** Slavko

Jež. **ZLD Koper:** Slavko Ma-

tevič, Zdravko Žabek, Ivan

Rakar, Milan Hrvat, Alojz

Rožman, Ivan Stranjščak,

Jože Počkar, Franc Drožina,

Franc Minot. **ZLD Gorica:**

Franc Kravanja. **ZLD Posavje-**

Krško: Mirko Obrankovič. **ZLD**

Gor. Radgona: Franc Majerič,

Andrej Rugole, Franc Koler,

Maks Petretič, Jože Lukač,

Martin Škrec. **ZLD Kočevje:**

Janez Zabukovec, Pavel

Povše, Jože Podlogar, Janez

Podržaj, Peter Pečnik, Vinko

Dobravec, Janez Jamnik. **ZLD**

Novo mesto: Franc Slanc,

Zmago Špacapan, Franc

Bevc, Srečko Vidmar, Anton

Hodko, Ciril Vidmar, Franc

Klobučar, Silvo Vidrih, Franc

Turk, Janez Kobe, Jože Sta-

niša, Anton Vec, Bogdan Brez-

nik, Ivan Matoh, Anton Ko-
rošec, Jože Košmrlj, Vinko
Opalk, Ivan Lavrič, Anton Vla-
šič, Franc Saje, Drago Šobar,
Janez Nardin, Martin Klajder,
Jože Gjurekovič, Božo Kore-
nič, Franc Povše, Ivan Pezdir,
Jože Brodar. **ZLD Postojna:**
Branko Trkman, Stane Slejko,
Jože Kobal. **ZLD Bela krajina:**
Peter Dragičević, Ivan Požek,
Slavko Peteh, Jože Vranešič,
Stanislav Štrumbelj, Martin
Plut, Brane Podgornik, Anton
Lakner, Anton Švajger, Jože
Švajger, Zvonko Pečarič.

Alojz Gaber, ki je lani praznoval osemdesetletnico, se je rodil 13. 5. 1903 v Serdici kot sin kmečkih staršev. Rojenice so mu menda že ob rojstvu namenile, da bo lovec in kinolog, saj se je lovskim vrstam pridružil že kot mladenič leta 1921.

Alojz je bil lovec, lovski čuvaj in zakupnik vse do prihoda okupatorjev leta 1941.

Okupatorji so mu vzeli orožje in ga leta 1942 kot zavednega Slovence začeli policijsko nadzorovati, nato pa so ga selili po zaporih iz Radgone v Maribor, od tam v Ptuj, Borl itd.

Po osvoboditvi so se tudi za Alojza začeli lepši časi. Pomagal je obnavljati porušeno domovino, hkrati pa ga je takoj spet privabila narava in že leta 1945 je pomagal ustanoviti LD Serdica, ki se je pozneje združila z LD Rogašovci.

Alojz je bil zelo aktiven član družine in v Prekmurju dobro poznan lovec, zato smo mu v družini radi zaupali odgovorne naloge. Od leta 1947 do 1949 je bil družinski blagajnik, nato od leta 1950—1952 predsednik, od 1956 do 1970 gospodar družine, v letih 1971—1975 član nadzornega odbora, od leta 1976 do 1980 pa član disciplinskega sodišča. Dolga leta že tudi vzgaja in uči mlajše lovce.

Kot kinologa ga vedno zvesto spremlja izšolani ptičar, v

Alojz Gaber

Radko Marušič

svoji psarni pa je vzgojil tudi precej kakovostnih psov.

Alojz je s svojim delom veliko pripomogel h gojitvi in varstvu divjadi v našem lovišču, imel je lastno oboroženo fazano in zagnano je sodeloval pri vseh akcijah v družini, pri graditvi lovskega doma, lovskih naprav itd. Še danes kljub svojim letom dela na vseh področjih, čeprav mu ne bi bilo več treba.

Za zasluge na področju lovstva, pri vzgoji in varstvu divjadi je dobil več pismenih priznanj in pohval, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom II. stopnje; od KZS pa je dobil srebrni znak za kinološke zasluge.

Našemu najstarejšemu in priljubljenemu članu želimo ob njegovem jubileju še dolga leta krepkega zdravja in obilo lovskega blaga!

Člani LD Rogašovci
— Š. L.

Radko Marušič, ki letos praznuje šestdesetletnico, se je rodil 1. 6. 1924 v Logatcu. Oče lovec ga je skupaj z bratom že leta 1920 začel jemati s seboj na lov. Tako je Radko že zgodaj spoznal mik narave in lova.

Med okupacijo je sodeloval z OF kot aktivist na terenu. Ko so mu tla postala prevročja, je leta 1943 odšel v partizane in se do konca vojne bojeval v Dolomitskem odredu.

Leta 1946 je bil med soustanovitelji LD Dolenji Logatec,

v kateri že vsa leta marljivo deluje. Leto po ustanovitvi družine je prevzel funkcijo gospodarja, ki jo je opravljal 20 let (1947—1967). V tem času je bil v letih 1960—1962 izvoljen v komisijo za ocenjevanje trofej pri ZLD Ljubljana, zadnja leta pa je deloval v takšni komisiji tudi v okviru LD. Od leta 1974 do 1976 je bil starešina LD Logatec.

Radka daleč naokoli poznajo kot rejca lovskih psov (kdl. istrskih goničev). Njegovi goniči so bili vedno najboljši. Leta 1969 pa smo spoznali, da je tudi odličen organizator; sam je pripravil lovsko razstavo v Logatcu in z njo požel velik uspeh. Prav tako je bil pobudnik za rajonizacijo lovišča zaradi boljšega nadzora in razdelitve dela. Na lovskih večerih pa je blestel kot kronist naše družine. Poleg tega se je veliko ukvarjal z lovskim podmladkom, saj je bil mentor mladim pripravnikom. S posebno ljubeznijo pa se je posvečal svoji specialnosti — poznavanju orožja in balistiki.

Veliko svojih moči je namenil tudi obnovi domovine po vojni. Bil je komandant delovne brigade »Lado Grom«, ki je sodelovala na mnogih delovnih akcijah.

Radko pa tudi sicer prizadevno sodeluje v družbenem življenju svojega kraja, saj je bil odbornik KLO in kasneje Sob Logatec.

Za svoje družbeno delo je dobil priznanje OF občine Logatec, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom za lovske zasluge III. stopnje.

Peter Kunc

Kljub šestim križem je Radko še vedno aktiven športnik. Predvsem se udeležuje tekov na smučeh. Sodeloval je na vseh lovskih smučskih tekih v Hotedršici. Letos je prejel pokal kot najstarejši lovec-udeleženec.

Ob njegovem jubileju mu iskreno čestitamo in mu želimo, da bi še dolgo ostal v naših vrstah!

Logaški lovci — J. F.

Peter Kunc
— osemdesetletnik

Peter se je rodil 28. 6. 1904 v Logatcu kot sin malega kmeta. Že kot fant so ga pritegnili širni notranjski gozdovi in v njih je prebil velik del svoje mladosti. Po odsluženi vojaščini se je zaposlil pri železnici in ji zvesto služil vse do upokojitve.

Leta 1942 se je kot zaveden Slovenec vključil v OF in bil njen aktivist na železnici in na terenu do konca vojne.

Diana mu je izpolnila mladostne želje, da bi postal lovec, šele po osvoboditvi, saj pred vojno v lovskih vrstah zanj ni bilo prostora. Leta 1946 je bil med tistimi zagnanimi somišljeniki, ki so ustanovili LD Dolenji Logatec. Takoj po ustanovitvi je prevzel funkcijo blagajnika in to odgovorno delo opravljal kar 16 let (do leta 1962). Od leta 1966 do 1970 je bil predsednik disciplinskega razsodišča, obenem pa je v teh letih opravljal še razne druge dolžnosti; bil je član upravnega in

izvršnega odbora LD in član nadzornega odbora.

Njegovo vsestransko delo v lovstvu je bilo zelo bogato. Bil je mentor mnogim »zelenecem«, ki jih je po lepih lovskih šegah in običajih z lovskim krstom sprejemal v lovsko bratovščino in jim vcepljal lovsko znanje in ljubezen do narave.

Rad pripoveduje o svojih srečanjih z divjadjo. Bil je prvi lovec, ki je v našem lovišču že leta 1950 opazoval jelena s tropom košut. Živo sta mu ostali v spominu dve srečanju z medvedom. Slabo pa se je končalo za medveda, ki ga je srečal pozimi 1962, ko je lisicam nastavljal zastrupljene vabe. Namesto lepega lisjaka je ujel 84 kg težkega kosmatinca, ki zdaj prepariran krasi našo lovsko kočo.

Peter je zelo zagnano sodeloval tudi pri graditvi naše lovske koče; kot član gradbenega odbora je skrbel za to, da je delo potekalo brez zastojev in zahvaljujoč njegovemu trudu smo leta 1961 začeli uporabljati novo lovsko kočo.

Peter pa je bil takoj po vojni tudi med ustanovitelji kulturno-umetniškega društva in mešanega ter moškega pevskega zbora v Logatcu. Bil je odličen igralec in pevec, saj ni bil prireditve, gledališke predstave ali pevskega nastopa, na katerem ne bi sodeloval.

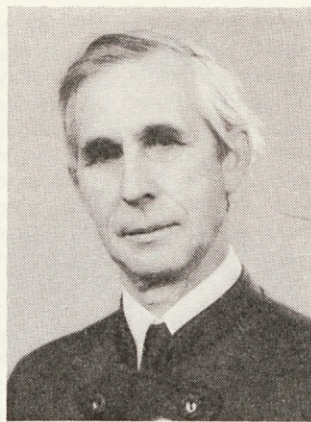
Za svoje delo je dobil več pohval in priznanj. Za delo v lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Zadnja leta se uspešno upira boleznim, ki ga tare, in še vedno rad pride med nas lovce, da nam svetuje po svojih bogatih lovskih izkušnjah.

Ob njegovem visokem življenjskem jubileju mu iskreno čestitamo in mu želimo, da bi še dolgo užival lepote notranjskih gozdov!

Člani LD Logatec — J. F.

Danilo Krajnc je 6. 7. 1983 praznoval šestdeseti rojstni dan. Svoj življenjski jubilej je praznoval v lovskem domu na Gozdniku, obenem pa tudi 33 let lovskega udejstvovanja v naši družini.

Danilo Krajnc

Danilo se je rodil 6. 7. 1923 v Migojnicah v proletarski družini. Že v otroških letih se je »zagledal« v naravo in rad je prisluhnil lovskim veteranom, ki so pripovedovali o svojih lovskih dogodivščinah.

Po vojni se je zaposlil v takratnem rudniku v Zabukovici, ko so rudnik zaprli, pa je služboval do upokojitve v Celju in Žalcu.

Danilo poznamo lovci kot zglednega lovskega tovariša, delavnega in pravičnega lovca. V družini je bil v letih 1958—59, 1962—66 in leta 1978 tajnik, od leta 1968 do 1974 pa blagajnik. Poleg tega je bil v letih 1968—1970 član nadzorno-gospodarske komisije pri ZLD Celje. Za nesebično in marljivo delo je dobil več priznanj.

Kljub zrahljanemu zdravju se Danilo še vedno rad povzpne na najvišji »štant« na Gozdniku in po lovu v lovskem domu na Gozdniku zapoje v krogu lovskih tovarišev.

Danilo, ob tvoji šestdesetletnici ti iskreno čestitamo in se ti zahvaljujemo za vse tvoje napore in skrb za naše lovišče in lovsko družino. Želimo ti še veliko zadovoljnih let, čimveč zdravja, na lovu pa mirno roko in dober pogled!

Lovci LD »Gozdnik-Griže«
— M. B.

Janez Bohinc, najstarejši član LD Jesenice, je 11. 9. 1983 praznoval osemdesetletnico. Rodil se je na Jesenicah v delavski družini. Že mlad je

začel delati v jeseniški železarni, ker pa je imel veliko veselje do narave in lova, se je dodatno zaposlil kot lovski čuvaj. Seveda je večjo divjad streljal le njegov gospodar, njemu pa pustil samo kaj malega.

Med NOB je kot terenec sodeloval s partizani.

Takoj po vojni se je včlanil v LD Jesenice in danes je eden še redkih živih ustanovnih članov.

Janez je svoje bogate lovske izkušnje rad razdal mladim lovcem in je veliko predaval o lovu in kinologiji. Janez je bil namreč vedno navdušen kinolog. Psi so ga spremljali vse življenje in mu pomagali pri lovu. Janez se je začel med prvimi našimi člani načrtno ukvarjati s kinologijo. Za šolanje psov — največ je imel istrske goniče in brakjabečarje — mu ni bilo žal ne časa ne denarja.

Od leta 1946 do 1950 in od 1960 do 1961 je bil član UO oz. IO LD Jesenice, in sicer kot kinološki referent, od leta 1964 do 1968 pa vodja enega od sektorjev v lovišču LD Jesenice.

LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge, kinološka organizacija pa z znakom za kinološke zasluge, poleg tega pa je dobil tudi več državnih odlikovanj.

Janez je še danes šegav in živahen lovec. Rad se spominja svojih različnih lovskih prilog in jih pripoveduje mladim lovcem.

Vsi člani naše lovske družine mu želimo še vrsto zdravih let in se mu zahvaljujemo za vse, kar je napravil za našo lovsko družino!

Člani LD Jesenice
— R. B.

Štefan Garmut, član LD Kapla, je eden tistih lovcev, ki si ob svojem življenjskem jubileju — sedemdesetletnici — zaslužijo vse priznanje.

Rodil se je 25. 8. 1913 v kmečki družini na Spodnji Kapli, kjer živi še danes.

Štefan se je že leta 1930 pridružil zeleni bratovščini in dobil lovsko karto. Tako ob sedemdesetletnici praznuje tudi več kot polstoletno udej-

Štefan Garmut

Ludvik Zupanc-Ivo

stvovanje v lovstvu. Kot človek in lovec je zaveden varuh narave in se povsod zavzema za napredno lovstvo, za lovske etiko in pravičnost. Je dober lovski tovariš, z bogatim strokovnim znanjem in izkušnjami, ki jih nesebično prenaša na mlajše lovce.

Med 2. svetovno vojno se je od leta 1944 bojeval v Lackovem odredu in si v NOB zaslužil medaljo za hrabrost in medaljo za zasluge za narod.

Po vojni je bil med ustanovitelji LD Kapla. Od leta 1958 do 1971 je bil član UO LD, nato od leta 1976 do 1979 gospodar družine, leta 1979 pa predsednik disciplinskega razsodišča v družini. Ves čas je tudi vodja lovskega revirja — njegov revir leži tik ob meji — za katerega vzorno skrbi.

Za prizadevno delovanje v lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in z redom za lovske zasluge III. stopnje.

Štefan si tudi dosledno prizadeva, da bi v družini izboljšali lovske kinologije in strelstvo. Kljub svojim letom je še vedno stalni aktivni član naše prve strelske ekipe in prekaša marsikatero mlajšega lovca. Letos je osvojil celo prvo mesto na strelskem tekmovanju za pokal Lackovega odreda v disciplini trap.

Lovci LD Kapla smo ti za požrtvovalno delo v naši družini, zlasti pa za napore pri gojitvi in varstvu divjadi, zelo hvaležni. Ob jubileju ti iskreno čestitamo in ti želimo še veliko zdravih let ter prijetnih lovskih trenutkov!

Lovci LD Kapla — S. P.

Ludvik Zupanc-Ivo šestdesetletnik

Malo prvoborcev je kljub preostanem naporom v štiriletnem boju in napornemu delu po vojni dočakalo jubilejni šestdeseti rojstni dan tako čilih in ustvarjalnih kot Ludvik.

Ludvik se je rodil v rudarski družini v Zabukovici 3. 8. 1923. Ko je odrasčal, je sodeloval v Svobodi in pozneje v Zajemnosti in Zarji. Član SKOJ je postal že leta 1939. Od ustanovitve Prve savinjske čete leta 1941 je participiral v njej do ustanovitve 1. štajerskega bataljona. Kot kurir je skrbel za povezavo med aktivisti in partizani, kasneje pa se je njegovo kurirsko področje razširilo ne le na Savinjsko dolino in njene partizanske enote, temveč tudi na revirje. Sodeloval je pri napadu na Šoštanj, v bitki na Čreti, v izredno težkem brežiškem pohodu, kot kurir pa je takrat skrbel za povezavo med drugo grupo odredov in Kozjanskim bataljonom. Leta 1943 je postal član okrožnega komiteja SKOJ, nato pa sekretar za Savinjsko okrožje. Ob osvoboditvi Zgornje Savinjske doline ga je partija poslala kot člana oblastnega komiteja SKOJ za slovensko Koroško prek Karavank v Podjuno, nato pa na vojno akademijo v Beograd. Od tam ga je pot vodila v Sovjetsko zvezo na vojno akademijo, od koder se je vrnil v domovino leta 1947.

Ludvik je bil zelo navezan na naravo, saj je odrasčal na kmetiji pod Gozdnikom,

tako rekoč sredi gozda, in še danes se tam najraje zadržuje.

Leta 1951 se je vključil v lovske vrste. Leta 1957 smo ga v družini izvolili za tajnika in to delo je opravljal do leta 1969. Nato je bil član disciplinskega razsodišča (1969—1971), član upravnega in izvršnega odbora (1978—1983), poleg tega je bil tudi član razsodišča pri ZLD Celje (1974—1978), zdaj pa je član razsodišča pri ZLD Savinjska dolina.

Ludvik je nosilec partizanske spomenice 1941, poleg tega je dobil tudi številna druga odlikovanja, med zadnjimi red dela z zlatim vencem, red republike s srebrnim vencem, za delo v lovstvu pa znak za lovske zasluge in priznanje ZLD Celje.

Ivu ob življenjskem jubileju iskreno čestitamo in mu želimo še veliko zdravih let, obilo dobre volje in lovskega zadovoljstva!

Lovci LD »Gozdnik-Grize«
— M. B.

Lovski oprtnik

Črnomaljski preparator

Milivoja Kvasa, preparatorja-samouka iz Črnomlja, sem obiskal z namenom, da ga predstavim bralcem našega glasila. Milivoj je član LD Črnomelj, starosta med lovci v Beli krajini, mentor mnogim tamkajšnjim lovcom in njihov učitelj. S svinčnikom in beležko sem se ustavil pri trgovini ob »Suhem mostu«, ki jo mlajši Črnomaljci in priseljenci poznajo pod imenom Delikatesna trgovina, starejši pa ji pravijo »trgovina pri Kvasu«. V spodnjem delu stavbe je namreč trgovina, v zgornjem pa prebiva in ustvarja Milivoj Kvas. Pri njem je zbirališče ribičev, čebelarjev, predvsem pa ukaželjnih mladih belokranjskih lovcev, ki odprtih oči in

ust poslušajo njegove lovske doživljaje. Prav tu verjetno uporabijo ali se nauče to ali ono sklanjatev lovske latinščine, da le ne bi preveč zaostajali za starejšimi in bolj izkušenimi lovci.

Imel sem srečo, da sem ga obiskal ob pravem času, saj so najin pogovor zmotile le tri stranke. Neredko je pri njem tak vrvež kot na železniški postaji, je vedela povedati njegova žena Marica.

Vojko, kdaj ste se začeli ukvarjati s prepariranjem divjih živali?

Povedati moram, da je imel na mojo ustvarjalnost velik vpliv moj oči, ki je bil po poklicu gozdar, strasten lovec, pa tudi s prepariranjem se je ukvarjal. Naneslo je tako, da sem že pri dvanajstih letih poskušal sam napraviti prvi dermoplastičen preparat. Orožni list za lovske puške sem dobil šele kasneje, pri dvajsetih, ko sem se začel z velikim veseljem ukvarjati tudi z lovom.

Verjetno se še živo spominjate vaših začetkov prepariranja. Kakšni so bili?

Kot vsak začetek je bil tudi moj težak. Najbolj hudo mi je bilo, ker sprva oči ni imel pravega razumevanja za moje zgodnje ustvarjalne nagibe. Ni si namreč mogel predstavljati, da bi se že tako mlad lotil zahtevnega preparatorskega dela. Tako je moje začetno delo potekalo skrivaj, sramežljivo, v domači drvarnici. Poskusom v tistih letih bi lahko rekel moja enajsta šola. Takrat je bil zame največji problem, kako dobiti umetne oči, ki jih preparatorji vstavljajo v dermoplastične preparate. Nobena prošnja očimu ni zalegla, zato sem si jih moral »sposoditi«. Ko je to opazil, je bilo v hiši veliko »hude krvi«. No, kmalu je bilo to pozabljeno, ko sem mu pokazal svoj prvi izdelek, ki mi je dokaj dobro uspel. Seveda bi ga izdelal še bolje, če bi mi očim pri tem poma-

Vojko Kvas iz Črnomlja pri svojem delu

Foto T. B.

gal z dragocenimi nasveti. No, iz tistih časov sem ohranil tole veliko uharico (pokal mi jo je na steni), ki krasí mojo sobo in mi budi spomine iz otroštva.

Kaj pa vi, ste morda koga iz mlajših rodov navdušili za to delo?

Ja, bilo jih je nekoliko, ki so hodili k meni in se navduševali za to delo, a volja je vsem že kmalu po prvih poskusih splahnela. Tudi svojo sina sem naučil prepariranja in se je s preparatorstvom ukvarjal kar nekaj let... Pri mladih pa ne vidim tistega pravega zanimanja za to delo. Večina navdušencev prezgodaj izgubi voljo. Morda je vzrok to, da vsi v tem poklicu najprej vidijo le dobro plačilo. Ne vem, res pa je nekaterim mojim učencem uspelo kar dobro izdelati nekaj preparatov. Danes pa mi tudi ti prinesejo uplenjeno žival in pravijo, da raje plačajo tistih nekaj starih jurjev za delo, kakor da bi se sami ukvarjali s tem. Vsak, ki se navdušuje za preparatorstvo, si naj najprej dobro ogleda od kemikalij razjedene preparatorjeve roke in si skuša predstavljati, kako to včasih peče. Z rokavicami se tega dela ne da dobro opraviti, ker nimaš občutka; velikokrat sem to tudi sam poskušal, pa sem po nekaj minutah rokavice snel.

Glede na to, da ste samouk, me zanima, kakšen je vaš način prepariranja. Se morda

razlikuje od preparatorskega postopka drugih preparatorjev?

Verjetno se razlikuje. Jaz sem svoj način z leti sam izpopolnjeval. Kljub vsemu pa so postopki pri prepariranju v bistvu isti. Za preparate ptic npr. naredim najprej trup iz žice, lesa in gaze. Nekateri vse to bolj poenostavijo, drugi pa še bolj zapletajo; to so pač preparatorjeve skrivnosti. Osebnostno mislim, da je najvažnejša končna faza dela, ko se trudiš, da preparatu vdahneš kar največ življenja, ko ga obdelas tako, da je kar najbolj podoben živi živali. Prav tako je izredno pomembno, da je izdelan tako, da je kar najbolj obstojen. Prav to pa se ne posreči vsem enako, saj moraš poznati tudi nekaj anatomije živali, predvsem pa znati dobro opazovati žive živali v naravi.

Ko je dela veliko, vam kdo pomaga?

Res bi mi včasih prišlo prav par pridnih delavnih rok; sicer pa mi zmeraj pomaga žena. Šivanje kože na preparatih je skoraj izključno njeno področje.

Imate s strankami kakšne probleme? Vam prinašajo velikokrat v delo tudi zaščitene živali?

Le včasih, če katero žival najdejo poginulo, kar se da hitro ugotoviti, drugače pa ne. Danes lovci dobro pozna-

jo določila zakonov, ki varujejo redke in ogrožene živali. Velike probleme pa imam nemalokrat zaradi slabega in nepravilnega ravnanja z uplenjeno živaljo. Kolikokrat mi prinesejo živali, ki so vse prestreljene, okrvavljene, domala skoraj neuporabne. Moram reči, da so redki, ki znajo z uplenjeno živaljo pravilno ravnati, preden jo oddajo meni v delo. Z one strani Kolpe mi prinesejo velikokrat prav zmrcvarjene živali. Kot vidim, so tam »v modi« še vedno debele šibre, tako da dobim npr. divjo mačko ustreljeno z 9 mm debelimi šibrami iz neposredne bližine. Če je strel po naključju poškodoval tudi glavo, je dermoplastični preparat skoraj nemogoče izdelati. Problem je v tem, da si vsak želi imeti na steni lep preparat, jaz pa v takšnih primerih res ne morem čarati!

Do kdaj mislite še preparirati? Ste kdaj že hoteli s tem konjičkom nehati?

Že letos sem premišljeval, da bi nehal, vendar še ne vem, kako. Čas bi že bil, da bi kdo prevzel ta posel za mano. Tudi zaradi zdravja bi bilo dobro nehati. Prav pošteno sem se že nadihal strupenih hlapov kemikalij. Bomo videli, kako bo!

Nato se je Milivoj nasmejal in pristavil: »Če bom še delal, bom samo še naslednjih dvajset let, več nikakor ne. Potem se bom posvetil le še lovu in čebelar...«

Komaj nekaj dni stara medvedja mladiča

Foto I. Debeljak

Zvit nasmeh in iskrive oči mladeniča pri sedemdesetih nam ne dovolijo, da bi v to sploh podvomili...

Le-bu

Medvedje leglo na prostem

Fotografija prikazuje dva verjetno komaj nekaj dni stara medvedka. Fotografiral ju je lovec Ivan Debeljak, član LD Stari trg. Na skupnem lovu njihove LD 30. 12. 1983 se je gonjač s psom približal gosti podrasti. Tedaj je iz nje odskočila medvedka. Pes se je v gošči ustavil in začel lajati na mestu. Ko si je gonjač utrl pot skozi podrast, da bi pogledal, čemu pes laja, je imel kaj videti! V preprostem »gnezd« , v približno 20 cm globoki jamici, sta na goli zemlji ležala dva majhna vekajoča medvedja mladiča. Gonjač se ju ni dotaknil in se je s psom naglo umaknil. Naslednji dan je odšel Debeljak pogledat, ali se je medvedka vrnila k mladičema. S seboj je vzel fotoaparat. Medvedka se je vrnila, vendar je mladiča premestila nekoliko dlje od »gnezda«. Lovec je napravil nekaj posnetkov in se umaknil. Naslednje dni se ni več odpravil na ogled, ker je vedel, da bi bilo neprestano vznemirjanje za mladiča usodno. Srečanje z medvedom na Notranjskem ni več nobena redkost, saj jih opažajo vse več. Ivan Debeljak pravi, da so bili lani pozimi zasedeni sko-

raj vsi medvedji brlogi in si je medvedka verjetno zato napravila tako skromno gnezdo za kotitev.

Uredništvo

Zanimivo vedenje srakoperjev

Fotografija, ki jo je uredništvu Lovca poslal Ciril Žerjav, me je spodbudila, da sem napisal teh nekaj vrstic. Prikazuje mladiča (goliča) velike sinice (*Parus maior*), nataknenega na trn veje slivovega drevesa. Ker si večina naših bralcev tega prizora gotovo ne zna pravilno razlagati, naj povemo, da je to verjetno delo rjavega srakoperja (*Lanius senator collurio*).

Kot vemo, se srakoperji hranijo z žuželkami in tudi s ptičjimi mladiči, mišmi in manjšimi plazilci. Prizor, ki ga prikazuje slika, je značilen »prehranjevalni znak« za srakoperja. Kaj naj bi to njegovo vedenje oz. znak v bistvu pomenil, ne vemo in se nam zdi celo brez smisla. Morda srakoperji na ta način označujejo svoj teritorij ali kažejo svojo navzočnost?

Dejstvo je namreč, da se na kraj »zločina« kasneje ne vračajo več. Na trn trnulje ali gloga nataknjena žuželka, miš ali martinček ni tako redek prizor, tu in tam pa lahko vidimo, da srakoper nabode svoj plen celo na bodečo žico.

Poudariti pa moramo, da je natikanje plena na trne in bodečo žico značilno le za manjše vrste srakoperjev, ki žive v Sloveniji (rjavoglavi srakoper, črnočeli srakoper) in jih poznamo kot selivce (iz naših krajev se odselijo avgusta ali septembra, vrnejo pa se proti koncu aprila ali maja). Povsem drugače pa se vede veliki srakoper (*Lanius excubitor L.*), ki se ne seli in ostane v naših krajih tudi pozimi. Čeprav se tudi ta vrsta hrani pretežno z žuželkami, mladimi ptiči in mišmi, pa svojega plena ne nabada na trne ali žico. Pač pa v nasprotju s svojimi manjšimi selivskimi sorodniki včasih plen močno vklini v ozkokotno rogovilo drevesa ali grma ali kar v globoko razpoko v hrastovem lubju.

Upam, da si bomo po teh nekaj besedah v prihodnje

znali pravilno razlagati še eno skrivnostno »podobo narave«, hkrati pa prosim bralce, naj nam takšne zanimive fotografije še pošiljajo, mi pa bomo skušali rešiti take rebuse narave, seveda pa vseh prav gotovo ne bomo mogli!

B. Leskovic

V spomin

Ivo Sirk-Nanos je umrl 12. novembra 1983. Lovci LD Dobrovo, številni lovci sosednjih LD, množica njegovih soborcev, prijateljev in znancev z vse Goriške oz. Primorske, zlasti pa iz njegovih Brd, smo se poslovili od svojega dragega tovariša po lovskem običaju. Dolg pogrebni sprevod od njegovega Višnjevika, kjer se je rodil 28. 6. 1905, do pokopališča v Gradnem je bil kljub izredno mrzlemu

Ivo Sirk-Nanos

in vetrovnemu vremenu dokaz, kako smo ga spoštovali kot tovariša, lovca, borca, družbenopolitičnega delavca, zgledega gospodarstvenika in kmetovalca. S težkim srcem smo spremljali sklanjanje lovskega prapora matične lovske družine nad njegovo krsto, prapora, ki ga je prav Ivo slovesno razvil pred letom dni. Še bolj boleče so odjeknili streli, ki so naznanili njegov odhod v večna lovišča.

Z Ivom je odšel eden tistih maloštevilnih Bricev, ki imajo največ zaslug, da se lahko Goriška Brda ponašajo s tako vseljuskim značajem vstaje in s tako vsesplošnim sodelovanjem prebivalcev v NOB. Z organizatorji NOB je prišel Ivo v stik že na jesen 1941.

Z vso vnemo je na skrajnem zahodnem delu jugoslovanskega ozemlja širil ideje o NOB in aktivno sodeloval s prvimi partizanskimi skupinami. Leta 1943 so ga po izdaji zapri v zloglasni tržaški Coroneo. Po kapitulaciji Italije, ko se je vrnil iz zapora, je postal član raznih okrožnih forumov; najprej je bil predsednik okrožnega odbora OF, nato pa prvi predsednik okrožnega ljudskega odbora za zahodno Primorsko. Po osvoboditvi je bil vrsto let predsednik krajevnega ljudskega odbora, predsednik kmetijske zadruge, član okrajnega ljudskega odbora itd. Skratka, kot neutruden borec za napredek na domala vseh področjih družbenega življenja je bil nenehno v središču življenja in dela v Goriških Brdih. Za njegovo angažira-

Nabadanje plena na trne rastlin ali na bodečo žico je značilen prehranjevalni znak srakoperjev. Seveda tega pojava ne smemo ocenjevati s človeškimi občutki; to je značilnost srakoperjev, ptičev, ki so pri nas že izredno redki.

Foto C. Žerjav

nost ga je družba odlikovala z več priznanji in odličji. Naravo, njene lepote in vse živo v njej je vžljubil že kot otrok. Prav zato je bil leta 1947, še v času zavezniške vojaške uprave, skupaj s pokojnim Jožetom Mariničem iz Podsabotina ustanovitelj prve lovske družine v Goriških Brdih — »Soče«. Bil je lovec z dušo in telesom, izkušen v lovu in dober strelec. Zavzemal se je za pravilne odnose med lovci in za pravično reševanje vseh zadev v družini. Bil je demokratičen in vedno pripravljen za sodelovanje. Briški lovci so ga zaradi teh odlik zelo cenili in prav zato je bil naš starešina kar tri desetletja (1947—1978).

Za dolgoletno požrtvovalno delo je dobil dve priznanji svoje lovske družine, LZS pa ga je odlikovala z znakom za zasluge.

Od leta 1978 je bil Ivo častni član LD Dobrovo in njen častni starešina. Istega leta so ga za častnega člana sprejeli tudi lovci kanalske družine. Soborci in lovci bomo še dolgo pogrešali njegovo družbo in njegov izvirni prijeten humor, s katerim je pripovedoval dogodke iz svojega dolgega življenja. Našega Iva, briškega lovskega veterana, na lovu ne bo več z nami, v našem spominu pa bo še dolgo živel kot vzoren človek in lovec.

Naj mu bo lahka slovenska zemlja, ki jo je tako neizmerno ljubil in ki ji je posvetil vse svoje življenje!

Člani LD Dobrovo — K. B.

Alojz Lenič je umrl 6. 8. 1983. Bolezen je premagala trdno voljo in slo po življenju enega najstarejših članov LD Borovnica; dočkal je lepih 84 let.

Alojz se je rodil 5. 5. 1899 v Purkovčah pri Ljubljani. Že zelo zgodaj si je nadel puško in si služil kruh kot lovski in gozdarski čuvaj na turjaški graščini. Na Mokrcu, kjer je dolga leta prebival z družino, je dočkal 2. svetovno vojno. Ker je sodeloval v NOB, so ga preganjali in ga z vso družino izselili na Kočevsko. Po vojni se je zaposlil pri GG Ljubljana, služboval nekaj let v okolici Turjaka, nato

pa so ga leta 1948 premestili na upravo GG v Bistvo pri Borovnici, kjer je ostal do upokojitve.

Alojz je postal član LD Borovnica leta 1954. Kot lovec z bogatimi izkušnjami je svoje znanje nesebično razdal mlajšim članom. Zaradi svoje poštenosti in lovske pravičnosti je bil v družini zelo priljubljen. Za leti 1956 in 1957 smo ga izvolili za starešino družine, od leta 1958 do 1961 je bil član IO, v letih 1963—1964 član disciplinske komisije, nato pa dve leti (1968 in 1969) predsednik NO. Pet let je bil tudi lovski čuvaj.

Za delo in trud v lovske organizaciji ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge, LD Borovnica pa ga je sprejela za častnega člana.

Alojz je bil skromen, požrtvovalen, nesebičen in iskren lovski tovariš. Za njegovo znanje in izkušnje, ki nam jih je razdal, smo mu vsi lovci v družini iskreno hvaležni.

Njegov spomin bo še dolgo živel med nami!

Lovci LD Borovnica

Ivan Avsenik, član LD Stol-Žirovnica, je umrl 21. 5. 1983, star 73 let. Pokopali smo ga na pokopališču na Breznici.

Ivanovo lovsko udejstvovanje sega prav v njegovo otroštvo, ko je s svojim očetom — lovskim čuvajem — zahajal v gozd in goró. Lovsko puško pa si je nadel takoj, ko je po takratnem zakonu lahko dobil orožni list.

Ivan Avsenik

Okupator mu seveda ni dovolil loviti. Zato pa se je on — partizan — odločil »loviti« Švabe. Bil je borec in bolničar Gradnikove brigade.

Leta 1947 je bil med ustanovitelji LD Stol in potem kar 30 let njen vzoren gospodar (od 1947 do 1977), hkrati pa tudi v teh letih oskrbnik lovske kočice na Stolu. Sicer je pa LD pod Ivanovim vodstvom odkupila in preuredila dve lovske kočice. Štiri leta je bil tudi preglednik uplenjene divjadi. Svoje delo je kot član in funkcionar LD vestno opravljal, vse dokler so mu služile noge.

Za njegovo delo ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za zasluge in redom III. stopnje, Zveza lovske družine Gorenjske mu je podelila plaketo, naša lovska družina pa diplomu. Najlepše priznanje za njegovo delo pa so mu izrazili številni lovci z udeležbo na njegovem pogrebu.

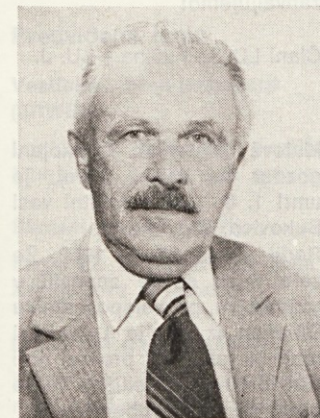
LD Stol-Žirovnica

Jožeta Žabkarja iz Krškega, enega najstarejših članov LD Krško, smo krški in posavski lovci 30. julija 1983 spremlili na njegovi zadnji poti. Jože je umrl 28. 7. 1983. Podrl se je mogočen hrast, simbol močnatosti in preudarnosti.

Jože je skrbno gospodaril na svojem posestvu na lepem delu Trške gore nad Krškim. Tam je leta 1978 praznoval tudi svojo sedemdesetletnico. (Rodil se je 24. 1. 1908.)

Jože se je nadvse zagnano udejstvoval v zeleni bratovščini. V letih 1960—1968 je

Jože Žabkar

bil predsednik nadzornega odbora LD Krško, v letih 1968—1978 je bil član disciplinskega razsodišča, več let pa je bil tudi član nekaterih komisij v naši družini. Vse to delo je lepo zaokrožilo njegovo 38-letno delovanje v lovske vrstah.

Jožetovo življenje je bilo vedno povezano z gozdovi in divjadjo. Kot zvest in pošten ljubitelj narave in skrbni gojitelj divjadi bo še dolgo ostal zapisan v zgodovini naše družine. S svojim bogatim lovskega znanjem in prakso si je vedno prizadeval za napredek lovskega strelstva, za uspešnost jerebičarne na Trški gori in za gojitev fazanov.

LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Pokopali smo ga z lovskega častmi! Naj nam lik pokojnega Jožeta ostane v trajnem spominu!

Krški lovci — B. S.

Jože Brezovar je 3. julija 1983 nepričakovano odšel iz vrst zelene bratovščine.

Tistega dne sta z ženo začela kopati jamo za temelje za stanovanjsko hišo, katere graditev sta načrtovala že dolga leta. Po prvih zamahih s krampom pa se je zgrudil in umrl zaradi srčne kapi.

Jože se je rodil 17. 3. 1927 v Podkumu v Zagorju ob Savi v rudarski družini.

Leta 1944 je postal partizanski kurir, po osvoboditvi pa je služboval na raznih mestih v organih za notranje zadeve. V LD Motnik se je včlanil leta 1962 in bil njen zvest član do smrti. Od leta 1967 do 1980 je bil član izvršnega odbora naše družine, v istem obdobju pa je opravljal tudi dela blagajnika. Vse naloge je izvrševal vestno in preudarno, posebno skrbno in natančno pa je opravljal delo blagajnika. Kot lovskega tovariš je bil skromen, v družini pa je požrtvovalno sodeloval pri vseh akcijah, ki smo jih pripravili.

Za marljivo delovanje in prizadevanje v družini je dobil družinsko priznanje, Lovska zveza Slovenije pa ga je nagradila z znakom za lovske zasluge.

Jakob Agnič

Od Jožeta smo se poslovili 5. julija 1983 na motniškem pokopališču z vsemi lovskimi častmi. Lovski rog in strel iz lovskih pušk so ga v navzočnosti številnih lovcev pospremili v večna lovišča.

Lovci LD Motnik

Jakob Agnič, starosta gradaških lovcev in zadnji ustanovni član LD Gradac, je umrl 15. 9. 1983, malo pred začetkom lanskih lovov.

Njegova življenjska pot se je začela 25. 7. 1903 na Desincu. Na majhni kmetiji ni bilo dovolj kruha za številno družino, zato je že mlad moral s trebuhom za kruhom. Kot mlinarski delavec si je s težakim delom in odrekanjem prislužil za majhno kmetijo na Mlakah. Tam si je ustvaril družino in dal življenje 12 otrokom. Da je lahko preživel tako številno družino, je moral iskati dodatne zasluge in je delal še kot gozdni delavec, predvsem pa kot lovec področnega zakupnega lovišča.

Med vojno je deloval kot aktivist. V njegovi hiši ob robu gozda so borci vedno našli zatočišče in kos kruha.

Leta 1946, ko so se ustanovljale lovske družine, ki so dajale možnost za lovsko delovanje vsem delovnim ljudem, je bil Jaka med ustanovnimi člani naše lovske družine. V družini je bil dolga leta blagajnik (1946—54) in gospodar (1954—60). Vsa leta pa je bil dober tovariš in lovec. Vedno je rad sodeloval na lovih in svoje znanje

prenašal na mlajše tovariše. Za dolgoletno delo v lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge. Lovcem LD Gradac in pobratene LD Žakanje bo Jaka ostal v spominu kot skromen in družaben tovariš.

Člani LD Gradac — U. V.

Francu Zalokarju je 7. 10. 1983 za vedno zastalo srce. Rodil se je 27. 1. 1907 v delavski družini v vasi Polje v Bohinju. Trd kruh si je služil kot gozdni delavec. Že pred 2. svetovno vojno je simpatiziral z delavskim gibanjem, med okupacijo pa je sodeloval z NOB, zato je bil večkrat v begunjskih zaporih, od koder je leta 1943 pobegnil in se na Jelovici pridružil partizanom.

Član lovske družine je postal leta 1963. Vsako delo, ki smo mu ga zaupali, je vestno opravil. Od leta 1966 do 1976 je bil predsednik disciplinske komisije; ker je dosledno obravnaval vsak prekršek, smo ga zelo spoštovali, saj je napravil red v družini in uvedel disciplino med člane. V letih 1976/81, dokler je bil pri močeh, je bil član NO LD. Jože se je ukvarjal tudi z zrejo lovskih psov, brak-jazbečarjev, in pri tem dosegel lepe uspehe. Tudi druge člane družine je nenehno opozarjal, kako pomembni so pri lovu goniči in krvosledci. Zlasti pa je skrbel za race mlakarice; pri izlivu Bohinjskega jezera jih je skrbno varoval in hranil skoraj do zadnjega. Prav pa je, da omenimo tudi, kako zelo je bil delaven, ko smo adaptirali lovski koči Glin in Suha. Spoštovani Franc, za marljivo delo v lovstvu se ti iskreno zahvaljujemo!

Člani LD St. Fužina — U. J.

Matevž Rihtaršič, upokojeni gozdar in lovski čuvaj, je umrl 1. 8. 1983 v rojstni vasi Bukovica.

Rodil se je 25. 8. 1900. Že zelo mlad se je zaposlil v gozdarstvu, pri veleposestniku Dolencu iz Škofje Loke. Pri njem je leta 1927 prevzel tudi lovsko-čuvajsko službo in jo opravljal do osvoboditve.

Matevž Rihtaršič

Med NOB je sodeloval s partizani. Po osvoboditvi je pomagal obnovljati porušeno domovino; za to je dobil odlikovanje RZN in druga priznanja. Do upokojitve je bil zaposlen pri kmetijski zadrugi kot lesni manipulant.

Matevž je bil lovec od svojega 25. leta in je bil med ustanovitelji Lovske družine Selca. V njej je vrsto let opravljal odgovorne funkcije. V letih 1954—1956 in 1964—1965 je bil član upravnega odbora, nato v letih 1956—1959 in 1961—1963 predsednik NO, poleg tega pa še vrsto let član NO in DR. Za LD Selca je več kot 20 let tudi odpremjal uplenjeno divjad.

Za delovanje v lovstvu je dobil posebno priznanje LD Selca — plaketo, LZS mu je podelila znak za lovske zasluge, KZS pa srebrni znak za kinol. zasluge.

Matevž je bil zelo delaven in med člani družine močno priljubljen.

Od njega smo se številni lovci poslovili na pokopališču v Selcah. Strel iz lovskih pušk so odjeknili v zadnji pozdrav zaslužnemu lovcu, njegovo krsto pa so prekrile zelene vejice, s katerimi se lovci poslavljamo od dobrih lovskih tovarišev.

Selški lovci ga bomo ohranili v častnem spominu!

Člani LD Selca

Iz lovskih vrst so odšli za vedno tudi:

Franc Šiftar, LD Dolina, * 20. 10. 1951, † 13. 3. 1984.

Franc Kralj, LD Zavrč, * 9. 11. 1925, † 25. 2. 1983.

Anton Arnuga, LD Zavrč, * 23. 9. 1943, † 14. 5. 1983.

Karl Bezenšek, LD Slov. Konjice, * 1. 11. 1933, † 22. 7. 1983.

Miško Kranjec, LD Velika Polana, * 15. 9. 1908, † 8. 6. 1983.

Leopold Marolt, LD Sodražica, * 3. 6. 1908, † 10. 1. 1984.

Jože Arko, LD Sodražica, * 1. 7. 1915, † 2. 3. 1984.

Albin Strmčnik, LD »Bistra«-Črna, * 26. 2. 1929, † 16. 3. 1984.

Marjan Likar, LD »Kozje ste«-Predmeja, * 8. 10. 1932, † 23. 11. 1983.

Janez Dolmovič, LD Veliki Podlog, * 17. 8. 1904, † 5. 8. 1983.

Anton Vogeltnik, LD Stol-Žirovnica, * 23. 10. 1915, † 23. 5. 1983.

UMRLIM ČASTEN SPOMIN!

Lovska kinologija

Poznamo pasmo brandl brak ali koroški žigec?

To pasmo ima Avstrija prijavljeno pri FCI kot avtohtono pasmo v skupini goničev. Poznamo pa še več sorodnih pasem.

Žigec je črne barve z ožigi čreslove ali rumene barve nad očmi, po gobcu, vratu, prsih, nogah in trebuhu. Na prsih sme imeti majhno belo liso. Ima plemenit videz. Plečna višina je 46—52 cm, torej je ena izmed pasem, pri kateri je toleranca glede višine majhna.

Glava je običajno srednje težka, gobec je močan, smrček črn, oči temno rjave in bistrega pogleda. Uhlji so

srednje veliki in prilegli ob glavo, zobovje je škarjasto. Vrat je mišičast, hrbtina linija pri večini psov te pasme pada proti repu ali pa je ravna. Prsi so močne in globoke, trebuh pritegnjen. Noge so ravne, šape mačje, prsti sklenjeni. Rep je pravilno nastavljen in ga mora pes lepo nositi.

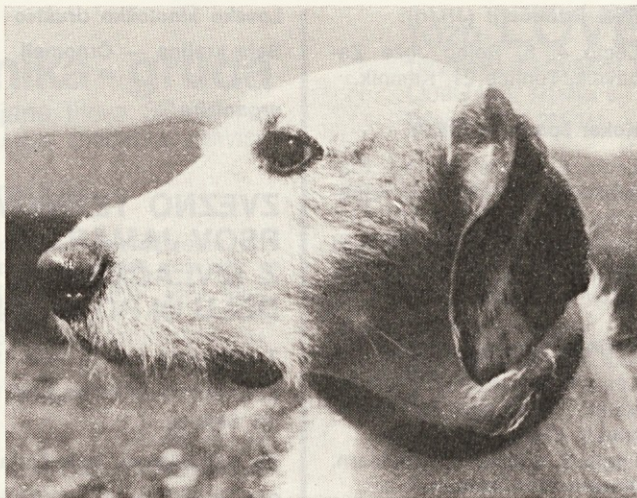
To je izredno živahna pasma, pri kateri pri šolanju ne smemo uporabljati ne palice in ne bodeče ovrtnice.

Pri nas je na videz podobna pasma planinski gonič ali alpski brak, kot ga imenujejo v drugih republikah.

Pri obeh pasmah je razlika samo v plečni višini; planinski gonič je visok 45—55 cm. Tov. Šarman iz Maribora je leta 1976 uvozil iz Avstrije psičko, ki je stala takrat 3000 šilingov. Trenutno stane ta pasma v Avstriji od 800 do 1000 DM.

Po opravljeni PNZ je Šarman paril svojo psičko na Dunaju in tako smo po izginotju te pasme pri nas spet dobili prvo leglo. V leglu so ostali 3 psi in 1 psica.

Sam sem nato kupil pri Šarmanu psičko in lani že imel 1 leglo, 9 psičk in 4 pse, od katerih so ostali 3 psi in 5 psic.

Resasti istrski gonič

Foto F. Cvenkel

Priznati moram, da mi nikoli ni bilo žal ur, ki sem jih s temi psi prebil v lovišču. Odlikujejo se z gladko tekočo gonjo zajca in lisice, žal pa še nisem imel priložnosti, da bi z njimi lovil divje prašiče. Ti psi so tudi odlični barvarji in dobri čuvaji in so izredno dojemljivi za učenje.

S psičko lovim zajce, lisice in fazane. Ti psi ustreljeno malo divjad tudi prinašajo, čeprav so goniči.

Za ilustracijo naj povem, da sva s solovcem Cmokom iz Štor s psičko in psom opravila PNZ in delo po krvnem sledu, ko sta imela šestnajst mesecev. Leta 1981 sta bila edina goniča, vpisana v knjigo šolanih psov.

Nato je tov. Ureb uvozil s pomočjo tov. S. Kovača psičko, ki je lani že imela leglo mladičev, in sicer 4 pse in 3 psičke.

Ko je neki »vročerkvni« lovci Šarmanu psičko ustrelil, je ta v Avstriji kupil drugo.

Tako imamo v Sloveniji trenutno 3 odrasle plemenke in 1 uvoženega psa (lastnik Oicelj v Slovenj Gradcu) ter 3 pse že iz domače zreje. Lanskih mladičev je 15, in sicer 6 psov in 9 psičk.

Letos pričakujemo 2 legla. Na sliki je lansko leglo.

Milan Udovč,
kinol. sodnik

Predvidena legla

Vestfalski brak-jazbečarji (JRWBJ):

Leglo 2. 6. Rejec Čiril Jurčič, Muljava n. h., Ivančna gorica.

Škotski terierji (JRŠt):

Leglo 22. 3. Rejec Tina Žula, Kramarjeva 37, Maribor.

Balkanski goniči (JRGb):

Leglo 2. 5. Rejec Jakob Kolman, Laško, Na pristavi 16.

Posavski goniči (JRGp):

Leglo 26. 5. Rejec Ančka Udovič, Unec 115, Rakek.
Leglo 25. 4. Rejec Stojko Žmitek, Stara Fužina 10, Bohinjsko jezero.

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Leglo 14. 5. Rejec Ludvik Lotrič, Dražgoše 60, Železniki.
Leglo 6. 5. Rejec Oresto Bordon, Bonini 1, Koper.
Leglo 9. 5. Rejec Ivan Lapanje, Jelčni vrh 2, Idrija.

Istr. res. goniči (JRGri):

Leglo 20. 5. Rejec Jože Vester, Ul. 4. julija 23, Tržič.
Leglo 15. 5. Rejec Tone Koželj, Adamičeva 5, Šmarje-Sap.
Leglo 10. 4. Rejec Albin Rojc, Dob 29 pri Stični.
Leglo 19. 4. Rejec Stane Filčič, Nazarje 106.
Leglo 4. 5. Rejec Ivan Bregar, Šentjernej 171.

Brak-jazbečarji (JRBj):

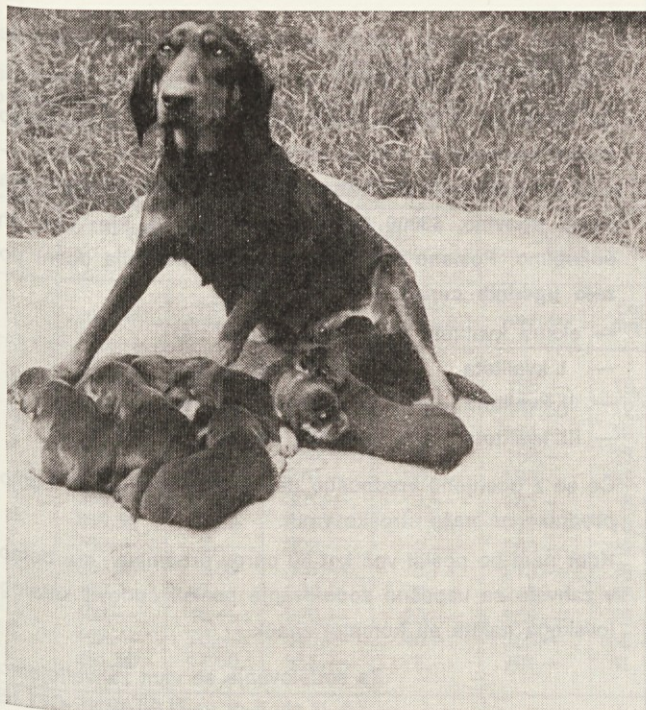
Leglo 30. 5. Rejec Franc Križnik, Kaškova ul. 9, Vojnik.
Leglo 26. 5. Rejec Franc Jakše, Orehovica 25, Šentjernej.
Leglo 27. 5. Rejec Ivan Kranjc, Rifengozd 12 c, Laško.
Leglo 21. 5. Rejec Matevž Kočevar, Pudob 51, Stari trg pri Ložu.
Leglo 20. 5. Rejec Franc Vidmar, Videm 42, Cerknica.
Leglo 8. 5. Rejec Drago Trdan, Ljubljanska c. 73, Kočevje.
Leglo 16. 3. Rejec Roman Bakovšek, Brezovica 71.
Leglo 15. 5. Rejec Dušan Korinšek, Sp. Rudnik II/42, Ljubljana.
Leglo 22. 4. Rejec Marjan Lavrič, Tomšičeva 8, Sežana.
Leglo 7. 4. Rejec Ivan Debeljak, Markovec 39, Stari trg pri Ložu.
Leglo 15. 4. Rejec Janez Udir, Kamna gorica 91.
Leglo 2. 5. Rejec Ferdo Erloznik, Žir. vrh 45, Žiri.
Leglo 5. 5. Rejec Franc Klinar, Rečica ob Savinji, Poljane 31.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 27. 5. Rejec Anton Zupančič, Cerovi log 57, Šentjernej.
Leglo 13. 5. Rejec Milan Kranjc, Ferkova 2, Maribor.

Psica Dika Studenška (pasma brandl brak) z mladiči. Lastnik psice je Milan Udovč iz Žalca.

Foto M. U.

Leglo 9. 5. Rejec Miro Kos, Mirna 165.

Leglo 10. 5. Rejec Janez Zupet, Škocjan 66.

Leglo 6. 5. Rejec Oresto Bordon, Bonini 1, Koper.

Leglo 26. 4. Rejec Vinko Laznik, Ravne 58, Šoštanj.

Leglo 19. 4. Rejec Vili Ferluga, Štrukljeva 22 a, Maribor.

Leglo 27. 4. Rejec Ivan Sedminek, Doberteška vas 16 E, Šempeter v Sav. dol.

Leglo 3. 4. Rejec Rudi Mlinarič, Trg 22, Brestanica.

Leglo 14. 4. Rejec Izidor Česen, Vipava 296.

Foksterierji (JRFos):

Leglo 25. 5. Rejec Tone Štajer, Goričane 13, Medvode.

Leglo 26. 5. Rejec Tone Štajer, Goričane 13, Medvode.

Leglo 2. 4. Rejec Jure Smole, Nova ul. 5, Domžale.

Kdl. jazbečarji (JRJki):

Leglo 22. 5. Rejec Ana Sepe, Preradovičeva 34, Ljubljana.

Leglo 24. 5. Rejec Mirko Confidenti, Proseniško 13, Šentjur.

Res. jazbečarji (JRJri):

Leglo 4. 5. Rejec Jože Zabavnik, Tunjice 21, Kamnik.

Koker španjeli (JRKŠ):

Leglo 8. 4. Rejec Anja Planišček, V Murglah 133, Ljubljana.

Leglo 22. 5. Rejec Bernard Podojsteršek, Ul. bratov Turjakov 26, Rače.

Špringer španjeli (JRŠŠ):

Leglo 8. 4. Rejec Večeslav Valek, Sodna vas 15, Podčetrtek.

Leglo 3. 5. Rejec Niko Marn, Brezovo 19, Blanca.

Nem. prepeličarji (JRPr):

Leglo 25. 5. Rejec Franc Svetec, Gorjanska 15, Kostanjevica na Krki.

Leglo 2. 6. Rejec Drago Senekovič, Sp. Duplek 168.

Leglo 21. 4. Rejec Stojan Jarc, Brejčeva 19, Domžale.

Leglo 5. 5. Rejec Jože Vrbnjak, Breg 74, Polzela.

Épagneul bretoni (JREB)

Leglo 25. 4. Rejec Srečko Godnič, Erjavčeva 21, Koper.

Lovsko kinološko društvo

Bela krajina — Črnomelj

organizira

ZVEZNO TEKMOVANJE PSOV JAMARJEV V ROVU Z IZVLAČENJEM, VODNEM DELU IN PO KRVNEM SLEDU

Tekmovanje bo 20. maja 1984 ob 8. uri.

Zbor tekmovalcev bo pred gasilskim domom v Stranski vasi pri Semiču.

Za najboljšega jazbečarja je pripravljen poseben pokal.

Prijave pošljite do 10. maja 1984 na naslov:

Antonija Geltar, Staneta Rozmana 9, 68340 Črnomelj, telefon (068) 51 115.

Leglo 3. 5. Rejec Vinko Jurkas, Ul. 21. maja 20, Brežice.

Nem. kdl. ptičarji (JRPKi):

Leglo 25. 5. Rejec Alojz Sever, Brezovica n. h.

Leglo 25. 5. Rejec Franc Rizman, Miklavž pri Ormožu 10.

Leglo 26. 4. Rejec Vlado Pesarič, Sečovelje 76.

Leglo 20. 4. Rejec Oresto Bordon, Bonini 1, Koper.

Leglo 22. 4. Rejec Štefan Bedič, Petrovci 32, Petrovci.

Nem. ostr. ptičarji (JRPos):

Leglo 6. 5. Rejec Stane Sanažbor, Ozeljan 75, Šempas.

Kinološka zveza Slovenije

LOVSKA DRUŽINA MLINŠE PRI IZLAKAH

prireja v nedeljo, 20. maja 1984, ob 7. uri
na strelišču Zabava pri Mlinšah

veliko strelsko tekmovanje

na glinaste golobe (15 golobov), v tarčo »srnjak« — 10 strelcev (razdalja 35 m) in tarčo »bežeči merjasec« — 10 strelcev (razdalja 35 m).

Tekmujejo 3-članske ekipe LD.

Pokrovitelj tekmovanja bo g. Hans Fanzoj iz Borovelj, ki bo najuspešnejšim tekmovalcem podelil:

medalje — najboljšim trem ekipam

pokale — najboljšim strelcem iz prvouvrščenih ekip

strelni daljnogled za lovsko puško — najboljšemu strelcu v kombinaciji.

Prijave za tekmovanje bomo sprejemali na dan prireditve do 9. ure.

Mlinški lovci vas ljubeznivo pričakujemo!

ZLATARNE CELJE

Spoštovani lovec!

Če želite, da dobijo **prodniki jelenjadi**, ki jih imate, svojo trajno vrednost v najbolj popolni obliki — v nakitu — nam jih pošljite v **Zlatarne-Celje, TOZD Veleprodaja z zunanjo trgovino, 63000 Celje, Kersnikova 19**, kjer vam jih odkupimo. Poslane prodnike vam naša komisija oceni po **zelo ugodnih cenah**:

— ekstra kvaliteta	1500 din za par
— I. kvaliteta	1100 din za par
— II. kvaliteta	700 din za par
— III. kvaliteta	300 din za par

Če se z ocenjeno vrednostjo ne boste strinjali, vam bomo prodnike na naše stroške vrnili.

Kdor nam bo poslal več kot 50 parov prodnikov, mu bomo v zahvalo za uspešno sodelovanje poslali čudovit katalog lovskega nakita ali komplet značk.

Za sodelovanje se vam zahvaljujemo
ZLATARNE-CELJE

agrotehnika - gruda

n.sol.o., ljubljana, titova 38-40

PROIZVODNJA, NOTRANJA IN ZUNANJA TRGOVINA, SERVISI

VSEM LOVSKIM DRUŽINAM

Vodstvom LD in njihovim članom se zahvaljujemo za uspešno sodelovanje z željo, da bi poslovne odnose v okviru podpisanega SaS še poglobili. V letu 1983 smo prevzeli in izvozili 236 ton uplenjene divjadi, kar pomeni v primerjavi s prejšnjim letom 30% povečanje fizičnega prometa.

Obračun

1. Vrednost prodane divjačine	74 630 144,10
2. Prejete izvozne stimulacije do 31. 12. 83	10 428 408,75
3. Udeležba pri skupnem dohodku DO	19 708 435,80

SKUPAJ 104 766 988,65

1. Izplačano LD	73 849 227,10
2. Stroški izvoza	4 613 443,85
3. V kalkulirani kalo	1 125 604,50
4. Hlajenje, vet. pregledi, mat. stroški	4 356 345,55
5. BTT OD zaposlenih pri divjačini	3 358 207,35
6. Pogodbene in zakonske obveznosti	3 156 498,00
7. Stroški uprave	2 167 518,60
8. Prevozni stroški zbiranja	1 697 252,50
9. Stimulacije zbiralcev	2 934 867,00
10. Amortizacija hlad. omar in vzdrževanje	506 422,20

SKUPAJ 97 765 386,65

POZITIVNA RAZLIKA 7 001 602,00

ZLD in LD, podpisnice SaS o trajnem združevanju dela in sredstev z našo DO, so o obračunu že obveščene in jim bomo v teh dneh nakazali doplačilo.

Kalkulativno ceno za prvo obračunsko obdobje bomo oblikovali glede na gibanje tečaja valute izvozne cene in se o njej dogovorili z vašo ZLD oz. poslovnim odborom pri njej.

Veterinarsko-higienski pogoji za oddajo uplenjene divjadi

Vsi pogoji obdelave uplenjene divjadi na terenu so nespremenjeni. Sprejemamo vso divjad vseh tež, razen tiste, ki je poginila.

TOZD LOVEC n. sol. o.

TRGOVINA Z LOVSKIM, RIBIŠKIM IN ŠPORTNIM BLAGOM
LJUBLJANA, Tržaška c.

Telefon (061) 268-341

Zaradi epizootičnega položaja na terenu (kužne bolezni) je republiška veterinarska uprava izdala obvezno navodilo o postopkih pri obdelavi, pregledu, transportu in skladiščenju uplenjene divjadi, ki so obvezni za vse LD v SR Sloveniji. Navodilo je objavljeno v glasilu LOVEC, št. 1/1984.

Navajamo samo novosti:

- pregledniško potrdilo mora imeti v zgornjem levem kotu žig področne veterinarske DO, oddelek za higieno živil,
- zbiralnica divjačine na terenu mora imeti soglasje področne veterinarske inšpekcije,
- vsako uplenjeno divjad, ki na pregledniškem potrdilu ne bo imela omenjenega žiga, bo veterinarska inšpekcija v izvoznem objektu zadržala oz. zaplenila.

Lovske družine, podpisnice SaS, bomo brezplačno oskrbeli s papirnatiimi vrečami, etiketami, plastičnimi ovitki in obrazci za pregledniška potrdila. Če vam jih zmanjka, jih lahko brezplačno dobite v naših poslovalnicah oz. jih pisмено ali po telefonu naročite pri TOZD Lovec.

Oskrba z repromaterialom v letu 1984

Kot v letu 1983 bomo tudi letos v dogovoru z vašimi ZLD uvozili lovsko orožje in krogelne naboje. Glede na zasičenost trga z naboji standardnih kalibrov bomo uvozili tudi naboje redkejših kalibrov.

Glede na izkušnje iz prejšnjih let bomo LD na podlagi naročilnic dostavljali naročeno blago na zbirno mesto. S tem vam nudimo oprostitev posebnega prometnega davka in brezplačno dostavo. Registracijo smo razširili tudi na prodajo krmilnih avtomatov in krmilnih rastlin.

Za vsa nadaljnja navodila se obračajte na TOZD LOVEC, Tržaška 132, Ljubljana, telefon (061) 267 495.

Poslovalnice TOZD LOVEC:

Ljubljana, Gosposvetska 12, telefon (061) 317 387

Celje, Tomšičev trg 14, telefon (063) 22 490

Maribor, Gregorčičeva 11, telefon (062) 21 055

Nova Gorica, Prešernova 17, telefon (065) 21 910

Kranj, Dražgoška 2, telefon (064) 26 681

Skladišče, Ljubljana, Titova 40, telefon (061) 313 094

Neto vrednost oddane uplenjene divjadi (za izplačilo LD) in doplačilo po obračunskih obdobjih za leto 1983:

	SRNJAD I. kvaliteta		SRNJAD II. kvaliteta		JELENJAD, DAMJEK		MEDVED		GAMS, MUFLON		DIVJI PRASIC	
	vrednost	dopl. din/kg	vrednost	dopl. din/kg	vrednost	dopl. din/kg	vrednost	dopl. din/kg	vrednost	dopl. din/kg	vrednost	dopl. din/kg
1.	260,—	20,—	200,—	20,—	155,—	10,—	193,—	73,—	151,—	6,—	138,—	18,—
2.	273,—	33,—	210,—	30,—	157,50	12,50	195,—	75,—	155,—	10,—	140,—	20,—
3.	299,—	59,—	230,—	50,—	164,—	19,—	200,—	80,—	169,—	24,—	150,—	30,—
4.	305,—	65,—	235,—	55,—	168,—	23,—	205,—	85,—	180,—	35,—	155,—	35,—
5.*	310,—	70,—	270,—	90,—	180,—	35,—	210,—	90,—	185,—	40,—	160,—	40,—
5.**	359,—	1,—	301,—	1,—	185,—	5,—	210,—	10,—	211,—	1,—	172,—	2,—
6.	359,50	1,50	301,50	1,50	190,—	10,—	215,—	15,—	212,—	2,—	175,—	5,—
7.	360,—	2,—	302,—	2,—	200,—	20,—	220,—	20,—	213,—	3,—	180,—	10,—
8.	360,50	2,50	305,—	5,—	215,—	35,—	235,—	35,—	220,—	10,—	190,—	20,—
9.	400,—	42,—	308,—	8,—	245,—	65,—	250,—	50,—	235,—	25,—	201,—	31,—
10.	403,—	45,—	320,—	20,—	255,—	75,—	280,—	80,—	260,—	50,—	225,—	55,—
11.	428,—	70,—	340,—	40,—	265,—	85,—	290,—	90,—	285,—	75,—	240,—	70,—
12.	451,50	11,50	355,—	5,—	301,—	51,—	310,—	60,—	292,—	32,—	255,—	55,—

* od 1. 5. do 15. 5.; ** od 16. 5. do 31. 5.

11. SREČANJE SLOVENSkih LOVSKIH PEVSKIH ZBOROV IN ROGISTOV

Srečanje bo v soboto, 9. junija 1984, na gradu Bogenšperk z začetkom ob 14. uri.

Po srečanju bo za prijetno razpoloženje poskrbela — ob svoji 30-letnici — Lovska družina Šmartno pri Litiji s III. lovskim taborom.

Do gradu Bogenšperk bo (iz Litije 6 km po asfaltirani cesti) na dan prireditve organiziran avtobusni prevoz. Grad-muzej je s svojimi zanimivimi zbirkami, med katerimi je tudi lovska, odprt za ogled.

Vabimo vse ljubitelje lovskih zvokov!

KINOLOŠKO DRUŠTVO LENDAVA

vabi na

I. ZVEZNO RAZSTAVO PSOV VSEH PASEM V POMURJU, CAC — YU,

ki bo 23. junija na stadionu NK NAFTA v LENDAVI.

Prijave in informacije do 1. junija 1984 na naslov:

KINOLOŠKO DRUŠTVO LENDAVA
Partizanska 37, 69220 LENDAVA

MALI OGLASI

Izdelujem lovske in ribiške kravate z venenim likom srnjaka, gamsa, fazana in ribe. Lovskim in ribiškim družinam izdelam kravate po ugodni ceni — 300 din. — Jože Gyergjek, Ivana Regenta 29, 69000 Murska Sobota. Telefon: (069) 23 374 in 22 326.

Kupim kratkodlakega jazbečarja (rjavega) — Bogo Gross, Celovška 246, Ljubljana. Tel.: (061) 577 227.

Prodajam originalno lovsko puško Winchester .270 s strelnim daljnogledom Leupold. Prodajam tudi naboj za to puško. Informacije po telefonu (068) 51 443 — Doltar.

Prodajam 6 mesecev starega lovskega terierja (oče CAC, mati odlično ocenjena). — Oto Švener, Pongrac 9 b, Brezovnik, Griže.

Kupim posamezne številke revije LOVEC iz prejšnjih letnikov. Določene številke imam tudi za zamenjavo. — Informacije po telefonu (068) 52 218. Vinco Robljek, Dobruška vas 29, Škocjan.

Prodajam rjavega brak-jazbečarja, starega 2 leti. Pes je uporaben za lov in

delo po krvnem sledu. Ocenjen je z odlično telesno oceno. — Davor Udo-
vič, Rupa 62, 51214 Šapjane.

Kupim nemškega ostrodlakega ali kratkodlakega ptičarja (zaželena psica), starega do štiri leta, uvedenega v lov. Franko Morato, Seča 52, 66320 Portorož.

Prodajam malokalibrsko puško — Brno M.2 s strelnim daljnogledom 4 × 20 (Lyon). Telefon: (065) 24 428 — popoldne (Jurca).

Prodajam kombinirano češko bokarico, kal. 12/7 × 65 R, z menjalnimi cevmi 12/12. Na puški je montiran tudi strelni daljnogled Zeiss-Jena (6 × 42). — Informacije po telefonu (062) 771 652 — po 15. uri.

Prodajam novo kombinirano češko puško, kal. 12/7 × 57 R (z menjalnimi cevmi 12/12), s strelnim daljnogledom Tasco (3—9 × 50). — Zarnec, Jurovska c. 28, Lenart.

Prodajam puško, kal. 7 mm, Remington Mag., s strelnim daljnogledom Tasco (4 × 32). — Telefon: (064) 29 916, Ravnik (po 18. uri).

Prodajam lovsko puško bock — ČSSR, kal. 12/7 × 57 R, z menjalnimi cevmi in strelnim daljnogledom (suhlska montaža). — Tel.: (063) 824 193, Jecl.

Prodajam lovski puški: Brno-super, kal. 12/7 × 65 R, s strelnim daljnogledom (4 × 32) in trap puško Suhli, mod. 201 E. — Ivan Šepec, Murnova 4, 68250 Brežice. Tel.: (068) 62 261.

Prodajam starejšo lovsko puško tricevko (petelinko), kal. 8 × 72 R/16—16. — Informacije po telefonu (064) 45 061 (Mali).

Prodajam nov strelni daljnogled Zeiss-Jena (6 × 42). Cena 32 000 din. — Informacije po telefonu (061) 265 823 — Zupančič.

Prodajam tricevko Suhli, kal. 12/12 7 × 65 R, s strelnim daljnogledom Habicht-Swarovski (6 × 42). Letnik izdelave puške je 1977. — Informacije po telefonu (061) 266 123 — Štaner.

Prodajam Anschütz .22 Mag. z montiranim strelnim daljnogledom Swarovski Nova (4 × 32). — Tel. (061) 441 151, Ješovnik.

Prodajam dobro ohranjeno češko bokarico, kal. 12/7 × 57 R, z menjalnimi cevmi 12—12. — Drago Kranjc, Dol. Vrhpolje 14, 68310 Šentjernej.

Prodajam malo rabljeno češko bokarico (novi tip), kal. 16/7 × 57 R, s strelnim daljnogledom Zeiss-Jena (4 × 32) in malokalibrskim vložkom .22 L.F.B. — Extra. Prodajam tudi rusko M. K. puško s strelnim daljnogledom (4 × 40), primernim tudi za montiranje na druge puške. — Ludvik Medved, Obrežje 66, 61433 Radeče.

Prodajam novo lovsko karabinko, kal. 7 mm Rem. Mag., s cevjo Böhler rasant (65 cm) in strelnim daljnogledom Habicht (6 × 42) ter spektiv (enogled) Optolyt 30 × 75. — Zvone Novoselec, Zoisova št. 42, 64264 Bohinjska Bistrica.

Prodajam novo lovsko karabinko znamke Mannlicher, kal. 7 × 64, z montiranim strelnim daljnogledom Swarovski (6 × 64). — Informacije po telefonu (061) 341 607 — Iveta (popoldne).

Zamenjam brak-jazbečarko, staro 7 let (odlično telesno ocenjena, z opravljenim PNZ), za terierja, posavskega goniča ali istrskega goniča. Pes mora imeti opravljen PNZ. — Franc Križnik, Kašova 9, 63212 Vojnik.

Prodajam nemškega ostrodlakega ptičarja, starega 11 mesecev. Starši so uvoženi iz Nemčije (mati 3-krat CAC in 2-krat CACIB, oče 4-krat CAC in 3-krat CACIB). Psarna »Arbanska YU« (lastnika — Anica in Mihovil Banski), Labin-ska 2, 42000 Varaždin. Tel. (042) 21 02.

Prodajam kakovostne nutrije po zelo ugodni ceni. — Novak-Pešić, Žarka Zrenjanina 87, 21480 Srbobran. Tel.: (021) 73 247.

Tovariši lovci!

Izdelujem lesene okrasne podstavke (deščice) za lovske trofeje vseh vrst in podstavke, na katere pritrdite noge srnjadi (obešalniki). Naročeno pošiljam po pošti (povzetje). — Vojin Pejčič, Kolodvorska 62, Sarvaš, 54204 Bijelo Brdo.

Iskra

Novo

Električni pastir VNP-50

Visokonapetostni pulzator za napajanje električnih ograj do dolžine 50 km.

Namenjen je za pašo govedi, ovac; učinkovito zaščiti tudi kmetijske površine pred divjadjo in drugo...

Za napajanje VNP-50 se uporablja traktorska baterija 12 V ca. 100 Ah, kar zagotavlja nemoteno uporabo pulzatorja 5 do 6 tednov.

Košnja pod ograjo ni potrebna, ker stabilni in močni tokovni sunki travo posušijo, ljudem in živini pa niso nevarni.

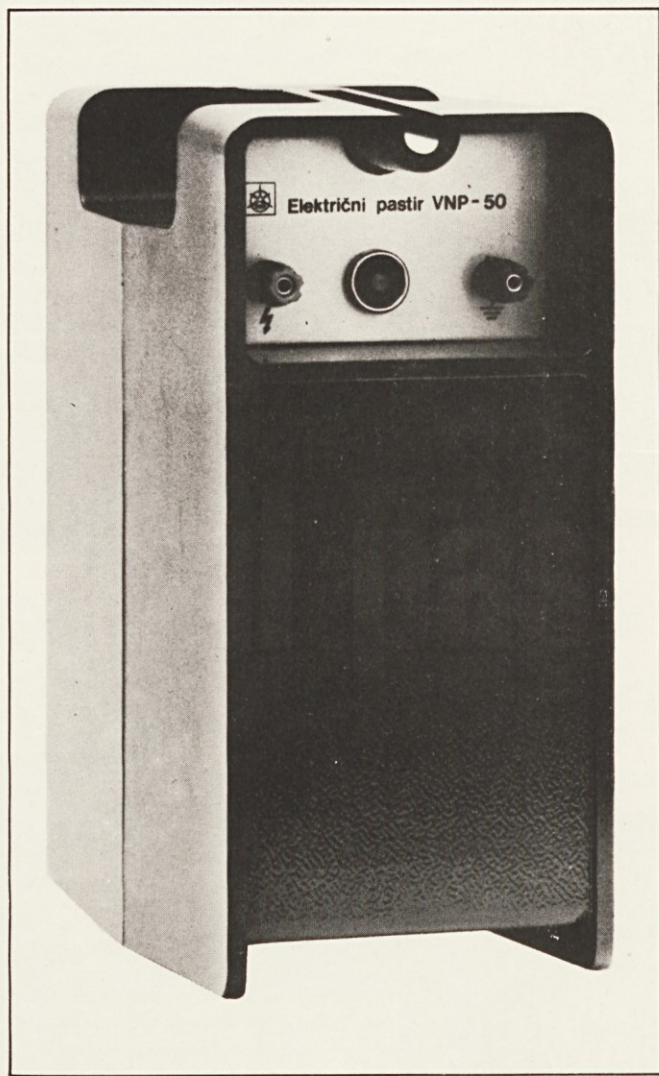
Servis je zagotovljen na vsem območju
Jugoslavije.

Proizvaja: ISKRA-AVTOMATIKA — TOZD Tovarna
napajalnih naprav, Bršljin 63, NOVO MESTO.

Prodaja:

ISKRA AVTOMATIKA TOZD TRZENJE,
Prodajno področje napajalnih naprav,
Kotnikova 6, Ljubljana.

Informacije po telefonu (061) 312 322 int. 209.

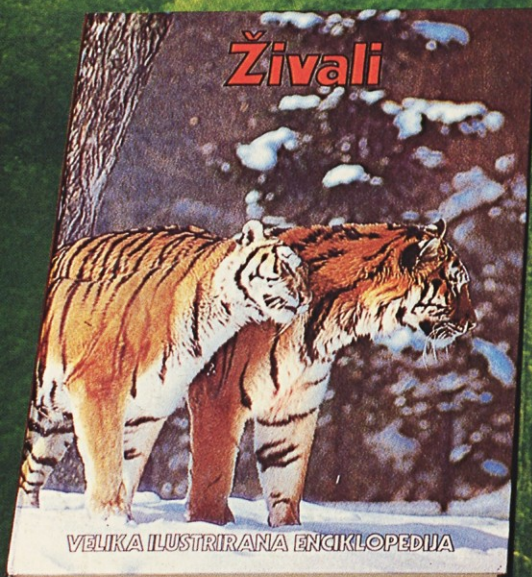

TNN

KNJIŽNE TROFEJE ZA VSAKEGA LOVCA

ŽIVALI

Knjiga iz britanske zbirke Velika ilustrirana enciklopedija predstavlja živali s hrbtenico, torej vretenčarje, ki jih delimo v pet velikih skupin: ribe, dvoživke, plazilci, ptiči in sesalci. Veliko strani je v knjigi posvečenih tudi ogroženosti živali in človeškemu uničevanju. Snov je obravnavana z enciklopedijsko natančnostjo in preglednostjo.

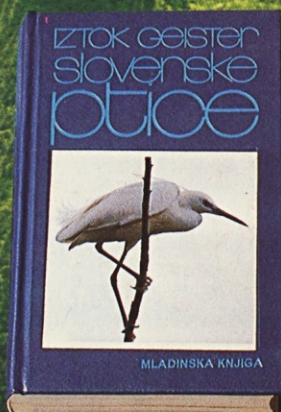
159 strani, trde kartonske platnice, barvne slike, risbe in prikazi

1.200.-

Iztok Geister

SLOVENSKE PTICE

Imenitno delo domačega ptičeslovca predstavlja svet zračnih prebivalcev tako popolno, da vam bo zagotovo odgovorilo na vsako vprašanje. Prvi del podrobno govori o načinih opazovanja, popisovanja, o preseljevanju ptic in sploh o pojmi iz ornitologije, v drugem delu priročnika pa so predstavljene posamezne ptice z barvnimi slikami in kratkimi, jasnimi opisi.

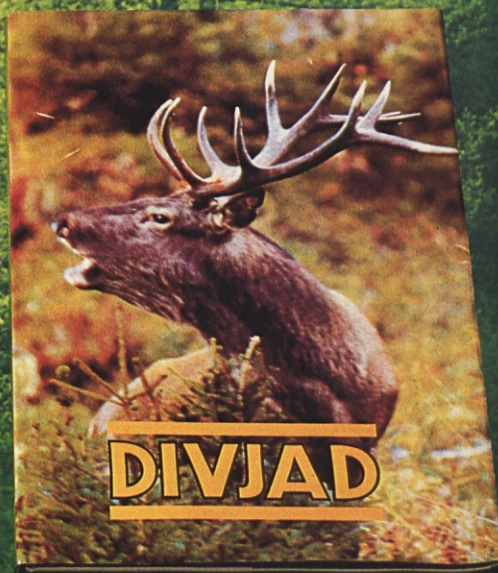

471 strani, trde platnice iz balacrona, 200 barvnih slik, črno-bele slike in prikazi

586.-

DIVJAD

Izjemno privlačna knjiga z besedo in sliko predstavlja divjad, ki živi na Slovenskem. Nastala je s sodelovanjem založbe in fotolovcev kluba Diana ter njegovih pišočih članov. Naslovi poglavij: Jeleni, Rogarji, Divji prašič, Rjavi medved, Psi, Mačke, Kune, Glodavci, Poljske kure, Obvodni ptiči, Sove, Ujede, Golobi, Ptici pevci, Velika droplja. Pred vami je delo, ki ne uči loviti, temveč ljubiti živali.

192 strani, trde kartonske platnice, 180 barvnih slik živali in narave, 23 posnetkov umetniških del in arheoloških najdb

1.650.-